

Doru I. Pop

PUNCT AUTOBIOGRAFIC

volumul al II-lea

Doru I. Pop

**PUNCT
AUTOBIOGRAFIC**

.

volumul al II-lea

Teroare în capitalism

Baia Mare, 2020

Prefață

Acest volum ar trebui să descrie o lume total opusă primei părți, din păcate toată istoria și-a schimbat brusc direcția, spre capitalismul atroce și barbar. Cine avea puterea – prin conjuncturi strict aleatorii și nedrepte – fura intens, de la lemne tăiate ilegal până la fonduri europene, de unde răsăreau proprietăți imense. O clasă fără Dumnezeu stăpânea totul, strict izolată – ca avere și concepții – de omul de rând. Viitorul va stabili dimensiunea dezastrului și unde ar fi putut ajunge țara altfel; pe moment, parcă o conjunctură, un consens tacit aprobă nedreptățile de orice natură.

De la câteva descrieri ale stării societății din anii '90, după primul volum, adică a ceea ce-am relatat acolo, voi plonja iarăși în negura timpului, de data asta în mizeria și haosul capitalist, trăite pe viu. Figuri de mici patroni, escroci, ruperi de sisteme etc. trăite realmente, nuanța epocii și durerea desprinse și trăite de acolo. Și învățămintele, sper.

O societate în degringoladă – deși nu se știa până când –, sper să fie reușit și literar, totul. Așadar, un omagiu, dar, în primul rând, un avertisment pentru toți oamenii cinstiți și, implicit, pentru viitor: Oameni, urâți-i pe patroni! Loviți-i fără cruțare! Inventati și aplicați o ideologie doar a cinstei și a dreptății omului truditor și corect, care să permită asta.

Sper că, dincolo de acest „testament“, eu fiind trăitor și martir al unei epoci corupte, viitorul să fie altfel. Cu speranța asta scriu cartea de față.

Doru I. Pop,
Baia Mare, 17 iunie 2018

Perioada postrevoluționară. Considerațiuni. Despre mine

Cine sunt eu și de ce mă mai aflui în această țară, la patru ani după așa-zisa „Revoluție“, unde un miner trebuie să lucreze două zile pentru un kilogram de salam de Sibiu? Și, totuși, atunci nu bănuia nimeni dezastrul – sistemul părea că merge oarecum, schiopătând, înainte. Mai un fond, mai o reducere de personal.

Lovitura a venit mult mai târziu: ordonanțe de răs, derizorii, apoi mai consistente, pentru profitorii sistemului; oricum, tot desființare s-a chemat.

Privit din profil sau poate chiar și din față, mai înainte de a mă îngreșa puțin – de fapt, făcusem culturism în serii, cu întreruperi, doar astfel îmi permisese condițiile –, făcusem o bună masă musculară, dar mă rotunjisem și la obraji, aveam fața rotundă și, când eram foarte tânăr, semănam cu Elvis Presley, nu prea mult, dar și mie îmi cădea o şuviță rebelă pe frunte. Aveam gura – și aici altă deosebire – mică, tăiată brusc, dar câteodată buzele îmi erau puțin cărnoase sau așa apăreau când mă priveam din profil în unele oglinzi sau geamuri, când chipul îmi era însoțit de acea sfiiciune feciorelnică și castitate ca și chipul Giocondei.

De fapt, semănam mai bine cu Mona Lisa decât cu Elvis. Nu aveam nici auz muzical fin, iată de ce – de-a lungul timpului – am tras destule ponoase, mai precis n-am obținut lucrurile pe care le meritam. De altfel, nici nu încercam să mă

avânt în cucerirea, de exemplu, a unor fete care mi-au spus, de pildă, că le plac artiștii sau, cel puțin, persoanele cu auz muzical, așa că știam, din capul locului, că nu voi avea succes. Pe frumoasa Gheorghina am pierdut-o astfel, căci îmi pusese – printre altele – condiția asta. Și, de fapt, chiar să nu-mi fi amintit fata nimic în privința asta, dacă aș fi avut auz muzical, l-aș fi prezentat eu, ca un atu în plus. Nu știu de ce Mama Natură m-a omis de la împărțirea acestui dar. Ca o mamă duioasă și bună, nu trebuia să facă asta. Tocmai că n-aș fi fost afemeiat – este o variantă însă –, căci, întâlnind pe prima foarte frumoasă femeie, m-aș fi legat de ea – acceptându-mă, în cazul posedării auzului muzical – la nunți, botezuri etc., petreceri în general, prilejuri ar fi fost. Posibil, deci, în acea variantă a stabilității, să nu fi curvăsărit de atunci încolo. Nici să fi preacurvit, nici doar să fi curvit – ambele sunt păcate, cum zice religia. Așa, însă, va trebui să le fac de acum înainte, să recuperez terenul pe nedrept pierdut. Cărările acestei vieți sunt atât de întunecate și lipsite de sens - că am și renunțat, de multă vreme, să mă mai întreb: de ce sunt așa?

Dar nu vă voi plictisi mult cu descrierea mea. Atât doar voi spune că – însetat de perfecțiune –, Dumnezeu îmi dăduse totuși un element perfect în alcătuirea mea: urechile. Căci, dacă în ceea ce privește formatul feței, când mă priveam din profil, de exemplu, îmi spuneam: Dacă nasul mi-ar fi fost mai scurt, căci, deși drept, ascuțit, frumos, era prea lung sau poate nu era disproporționat, atât doar că bărbia era cam scurtă, iar gura puțin – doar cu o idee – prea mică. Așadar, chiar dacă aveam un profil frumos, iar fața toată-mi era acceptabilă, nu mă puteam numi un bărbat urât, totuși ar mai fi fost loc pentru ceva ca să pot exclama: Sunt perfect!

Deoarece perfecțiunea feței ar fi de dorit să o posezi din naștere, altfel, dezavantajat genetic fiind, era foarte greu, dacă

nu imposibil, să-ți îmbunătățești formele prin explozii bruște – ale adolescenței, ale sportului – mai târziu. Erau rare aceste „umpleri“ ale liniilor perfecte, mai ales prin sport – artificial provocate, cum a fost cazul lui N. Giurgi –, la mușchi și la față, o transformare miraculoasă, apărută într-un an.

Și chiar dacă din profil – armonios fiind –, proporțiile erau aproape de perfecțiune, din față, cum am spus, deși trebuia să fie invers – se vedea și nasul puțin prea puternic, gura prea mică pentru un chip perfect, iar bărbia, prea scurtă, „suferea“ de același lucru.

Las la o parte faptul că, uneori, vedeam că semănam, cu capul puțin lăsat pe spate, cu părul tuns scurt, cu un soldat roman, când mă priveam în unele geamuri semitransparente, în penumbră. cu capul puțin ridicat. Câte divagații pe tema originii mele latine! Într-un moment greu al vieții mele, ieșit din penitenciar, având părul foarte scurt, tuns aproape la zero, maică-mea a exclamat: „Parcă ești din ăia care l-au răstignit pe Cristos!“. Ce dovadă mai elocventă ar fi trebuit? Cât despre origine, s-a păstrat în mod miraculos până azi – sau poate perfecțiunea umană este universal valabilă, universal fiind răspândită și există mai multe tipuri de armonii, de estetic, desigur – față prelungă, păr creț, buze groase etc.

Așadar, Dumnezeu îmi dăduse un element perfect, pe care îl voi fotografia cât de repede și care compensa, în parte, pierderea urechii interne, lipsită de auz muzical.

Așadar, aceasta era fața mea. Părul șaten, ondulat îl purtam pieptănat cu cărare pe mijloc când eram adolescent, acum își făcuse cărarea sa proprie, pe partea dreaptă. Avea și unele fire galbene, naturale în el, dar mai tot timpul anului era decolorat.

În față, acea șuviță care cădea când părul nu era prea mare și care, când eram tuns „reglamentar“ sau când era părul prea lung, căci atunci tot era „o apă și un pământ“, adică încâlcit,

șuvița nu era.

Cât despre corp, ce să spun? Și aici finețea pielii, precum și faptul că nu aveam nici un fir de păr, decât acolo unde trebuia – la sex, și câte unul rătăcit, ici-colo, pe lângă gaura anusului, dincolo de buclele splendide – cum văzusem mai târziu la o splendidă gagică blondă, din tipul „Donose“, nas cârn, ochi albaștri, buci ascuțite și bombate în același timp sau, invers, o gaură strâmtă, estetic conturată, cu părul de rigoare – ici-colo câte un fir –, îți venea să i-o sugi direct – pledează pentru faptul, așadar, această alcătuire a mea, fină și armonioasă, că în trecutul îndepărtat al neamului meu ar fi putut exista un tip perfect.

Perfecțiunea s-a degenerat, împrumutând elemente de la alte tipuri umane și, de câte ori vedeam acel ceva ce lipsește de la o fată, de la un bărbat ca să fie perfecți – tocmai rezultat al acestor amestecuri. Dar aveam piele fină, un trup tip mezomorf¹ – după clasificarea culturistică –, dar destul de lat în umeri (prin exerciții, mai mult mușchii îmi erau lați, pieptul rotund, destul de bombat și dorsalii mari). Coapsele – destul de înguste, practic drepte, iar fesele erau rotunde, mai ales în spate – și aici este cazul să spun că-mi făcusem un fund cum puține femei aveau (vedeam grația și suplețea lui când seara mă priveam în unele geamuri și, afară fiind întuneric, se vedea în relief parcă). Iar spinarea – puțin încovoiată înăuntru din cauza antrenamentelor cu greutate – dădea buclor o curbură lină, frumoasă. În unele oglinzi îmi apăreau mai ascuțite – aproape ai fi zis că încape palma între ele, pusă în lung. Oricum, era greu, chiar și la o femeie, să se formeze astfel.

Despre picior, ce să spun? Arăta destul de bine, atât doar că coapsa nu era exagerat de mare. În schimb, gamba, atât ca

¹ Cele trei clasificări sunt: endomorf – cel dispus pentru îngrășare –, ectomorf – cel uscățiv, slab, muscular, ca definiție – și cel mezomorf – umeri lați, șolduri înguste, tipul cel mai potrivit pentru masă musculară.

sportiv, dar mai ales ca pentru un neculturist, era perfectă, ca formă; se știe doar ce pretenții în vascularizare, separare, definire musculară au culturistii – acest sport implică toate astea, duse la extrem.

Aveam, totuși, două extreme – două elemente perfecte în corpul meu muritor: urechile (mai ales cea dreaptă) și gambele. În mijloc trona majestuos fundul. Dar perfecțiunea există oare? Despre celelalte părți ale corpului nu pot spune că erau prea izbutite. Bicepsii nu erau mari, nici prea ascuțiți. Pieptul, deși bombat, nu era „fibros” și nici mare.

De prisos să menționez că aveam înălțimea medie a oamenilor serioși din comunism: 1,72 m. Mai mult, chiar și concursurile de culturism – pentru a dovedi ce lume așezată era –, erau împărțite pe categorii, astfel: sub 1,65 m, între 1,65-1,72 m și peste 1,72 m. Toate, în acea vreme, înălțimea oamenilor, hainele, gesturile, comportamentul, denotau seriozitate. Nu apăruse încă – nu avea cum – epoca borâților rași în cap, tatuați, cu burta de 1 metru la 30 de ani, între 1,80-1,90 m. Sau a bărboșilor cu teniși în picioare, subțiri la statură, sau a cerceșilor, sau a rahaților cu câteva luni de sală – plini de proteine și ăștia –, cu ochelari pe frunte, cămașă cu pense, mulată pe corp și cu mulți bani, gândindu-se doar la afaceri.

Așadar, azi, avortonii unei societăți bolnave arată astfel. Inutil să mai adaug că eu, având acea înălțime medie a unei epoci cumpănite, aveam exact înălțimea lui N. Giurgi și a lui Mihali Gheorghe, farsorul (unul – multiplu campion național de culturism, celălalt – doar antrenor). Stăteam în garsoniera lui M. – care a fost a lui Giurgi –, în ianuarie '83, când mi-au „divulgat” înălțimea zicând unul către altul, cred că Nicu către M.: ești mai înalt ca mine?

La torace aveam 100 cm după primele șase-nouă luni de antrenament, dar nu suficient. Nicu avea 120 cm – mi se părea

o limită de neatins, iar bariera de 100 cm de nedepășit. La braț, Nicu avea 43,5 cm în februarie '81.

*

Acum, câte ceva despre caracterul meu. În copilărie fusesem timid, mai mult decât atât, chiar prostuț, rușinos și naiv. Pe lângă aceste noncalități, se mai adaugă și faptul că nu aveam rapiditate – și era firesc să fie înlănțuite cu această stare de caracter –, la fel ca și la ceilați țărani, copii și consăteni de-ai mei, acea minte dezghețată care ar fi permis, în toate epocile, de la copil la adult, când vede un lucru, o situație, să-și imagineze – având schematic în minte descrierea – desfășurarea, ce să facă, ce să vorbească. Asta se numea istețime, inteligență. Căci așa cum îi văd pe copiii de azi ai țăranilor, au acea viclenie, istețime și rapiditate specifică firii lor și pe care, cu vârsta, le vor amplifica, devenind meseriași extraordinar de fini, oameni pricepuți la toate: zidari, mineri, mecanici, șoferi..., uneori bețivi, notorii, chiar. Că au o îndemânare de mici, în sensul civilizator, nu ar fi fost nimic, dar pe lângă asta, mai posedau – ceea ce prelua – o viclenie și o răutate, specifice, cred, firii umane, azi amplificate la maximum în capitalismul barbar.

Pe undeva, însă, aveam noroc. Unii dintre ei erau nereușiți, niște avortoni, nu aveau în întregime caractere ascuțite sau ultraechilibrate, deși sclipiri de inteligență aveau, vorbind uneori ca oamenii mari – serios –, seriozitate peste care nu puteai trece, dar dat omului de la natură.

Pe de altă parte, având și prostie, ezitări, copilării, nu eram cu mult mai prejos decât ei; poate lipsa anturajului acasă, poate lipsa preocupărilor în acest sens m-au făcut să nu fiu serios, matur. Participam, totuși, la jocuri cu ei, dar aveam acel ceva care mă făcea să le fiu inferior – mă separa de ei, așa cum un om lipsit de auz muzical nu poate fi cântăreț.

Deși de mic eram atras de fete, de jocuri, de aventurile copilăriei, de fapt aveam trei stări de a fi: starea decenței totale, pe care cred c-am atins-o doar de foarte puține ori și asta în momentele înălțătoare, când mă consideram cineva, când vorbeam cu fetele sau nu numai, poate și cu alte persoane. Mi se acorda importanță – poate ca unui om mare, cine știe ce răbufnire de energie, de inteligență avea loc de ambele părți –, așa ar fi trebuit să fi fost considerat tot timpul. Din păcate, banalul și batjocura prevalează la român.

Aceste stări erau ceea ce numim azi zile ale unui bioritm fantastic, strict pozitiv. Deși nimeni nu auzise de el în acei ani, nici nu se saluta cu „o zi bună“ – cum se face azi –, parcă am forța pozitivul să predomină, asta era.

Starea de rând, când trebuia să-mi chinuie caracterul cu treburi mărunte, ca mersul cu vitele, măturatul curții, culesul fructelor, când, pe lângă monotonia lucrărilor respective, eram adesea bruscat și de „sângele iute“ al țăranilor la moșmondeala mea, apoi starea de rușine când, din cauza caracterului lor aprig, eram luat peste picior, deoarece, desigur, acționeam sau și reacționeam la situațiile ivite mult prea încet, unde se cereau rapidități înăscute și dezinvolve: la jocul Popa-Prostul sau, de exemplu, la unele glume pe care nu le înțelegeam. Dar nu era vorba de tâlcul unor probleme, căci aici aș fi zis că merit batjocura, deoarece nu am rapiditate, la fel ca și colegii mei, țăranii – căroră le umblau scăfârliile de minune, deși la școală nu se pricepeau să memoreze, să învețe din cărți. Și fac aici o paranteză peste timp (1993 și 2018), vorbind ca un om matur, constat și concluzionez: vor exista țărani cât timp va exista această țară – nu atât oameni incuți, în sensul civilizatoriu al cuvântului; poate să știe cine a fost Mihai Viteazul, de exemplu, dar datorită opticii cu care vede lumea, căci spune, la urma urmei: „Îmi bag p...la în ele filme“ sau „Pe mine nu mă

interesează cine a cucerit populațiile din lumea nouă“. Ei bine, astfel de oameni trebuie să dispară, la fel ca mizeriile din curțile lor (găini pe trepte etc.). Sau sintagma: e meseriaș, dar bețiv, lucratură cu țigara în gură, cu haine de lucru și adidași rupte și împruțite, dorința de a înșela, cu orice preț... sunt rămășițe ale secolelor trecute. Plus fudulia de a face nunți colosale. Sau obediența față de șefi, considerați dumnezei. Probabil că și răutatea din sufletul lor poate contribui la privirea cu invidie a individului care încearcă, ordonat fiind, să se ridice, prin merit, deasupra turmei, având și preocupări mai nobile. Astfel că înaintașii pot dormi liniștiți: mizeria, dezordinea, grosolănia, țărănismele, în general, se perpetuează cu bine în întreaga lume românească.

Deci, oricum aș fi fost, mă luau la „mișto“ prin răutatea lor instinctivă. Și dacă, în clasa mea, majoritatea erau hibrizi, în clasele mari era cu totul altfel. În anul imediat superior mie era unul – pe care-l numisem „Făt-Frumos“ – care era aproape zeificat de colegii lui și chiar de mine, la fel ca și fratele lui – „Mâciocul“ – din clasa mea, acesta din urmă, deși urât, era deosebit prin îndrăzneală și inventivitate. În rest, de acesta din urmă, de fizicul său nu era mare lucru, intelectual era o nulitate, chiar bâlbâit. (Ca o ironie a sorții, poate, erau trei frați, în trei clase consecutive: cel mai mic era cu un an mai mic decât mine, semăna leit cu un indian din Lumea nouă, păr lung, musculos, poate un sex pe măsură, dar, în rest, nu avea treabă cu nimeni, era un gentleman.) De fapt, fusesem – de către cel mijlociu – ținta atacurilor pe această temă, a mărimii sexului; îmi era foarte rușine, încercam să mă apăr din răspuseri atunci, iar la libidoul meu de 13 ani, care încerca să se formeze, vedeam acuzația care mi se aducea ca fiind ceva nepotrivit și foarte grav. Dar pe țaran îl interesa nu frecvența, ci mărimea, din păcate, referitor la sex.

Fiind o lume clasică, așezată, și pretențiile asupra dimensiunilor și existenței sexului erau normale, cumva. Adică, fiind pantalonii strâmți, pe corp, acesta trebuia să se vadă, real, proeminent, tot timpul acolo. Mai ales prin pantalonii de catifea, de culoare deschisă se putea vedea asta. La doi – la unul Grigore (controlor auto în perioada de după '90, cu mustață, brunet, purta jersey „pan american“, parcă era un artist bănățean) și la Gusti (și el purta mustață, avea față rotundă, frate cu F.) – ieșeau în evidență în acei ani. Or mai fi fost și alții, desigur, eu cu ăștia am avut tangență, ei mi-au rămas întipăriți în minte. Aveam și eu astfel de pantaloni – umblasem o vreme cu ei, întreg anul IV și după terminarea liceului, la croitorie, dar, deși-mi stătea într-o parte, nu se vedea mare lucru din el.

Odată, la practică, la început de an – eram printr-a șasea, cred –, undeva dincolo de Dumbrăvița, în niște livezi - erau niște teritorii și bazine hidrografice imense, linii și stâlpi de tensiune care treceau pe acolo – să tot cazi de pe ele, cum văzusem într-o revistă când eram prin clasele mici, căzuse unul de pe un stâlp, un copil care se urcase să ia niște pui de cioară, iar altul, care-l sfătuisă să nu urce, zisese – văzându-l cum cade (erau desene cu text, la fel ca benzile desenate): „Nu sunt vinovat și nu fug, poate reușesc să-l prind...“. Așadar, la practică, era profa de franceză cu noi – tânără, frumoasă, cu nas drept, proporționat –, zice Gheorghe, unul din Rus, devenit apoi tractorist: „Nu te teme, dacă ar fi cu atât mai mare...“ – arătă, punând degetul arătător la marginea mânerului secerii ce-o ținea în mână - ca margine strict reală a dimensiunii care ar mai trebui adăugată la un sex ca să fie de ajuns la o femeie, de parcă 10-12 cm, „beton“ n-ar fi de ajuns. Așa se gândea atunci, însă de aceea „Măciocul“ – tot la o livadă, la practică, mă dăduse de gol: „Ți-e cât degetul arătător, ți-l măsurai la râu, te-am

văzut“, zise el în public, să mă defăimeze.

Dar în clasa cu doi ani în fața mea erau câțiva hojmalăi, tari de caracter, dintre care unul nici acum nu-i căsătorit. Să nu vorbesc cu păcat, unul dintre ei, Antone, cu care am fost într-o tabără, la Vârtejul, lângă București, în 1972, de mult timp e oale și ulcele, de circa 20 de ani (vezi volumul 1). Cât erau de serioși și de maturi atunci! Parcă erau constituiți într-un zid de platină! Așa au fost și mai târziu, bine că nu m-am nimerit în clasa lor, porcii!

Așadar, pur și simplu, răutatea lor te lua peste picior, punându-ți piedici, batjocorindu-te. Poate că timiditatea – deși nu am meritat să mă ducă la desconsiderările și pierderile de mai târziu – a fost de vină. Și azi îmi vine greu – deși cultura și experiența vieții mi-au schimbat enorm felul de a fi – să vorbesc cu o femeie, să o abordez, mai bine zis. Întotdeauna lipsește ceva! Ba banii – care sunt o problemă în această țară blestemată, ba altceva.

Chiar acum, când scriu aceste rânduri – sfârșitul lui ianuarie 1994 –, mă gândesc ce-ar fi să scap de această viață ticăloasă, să uit totul, să plec departe. În fond, nu am ce pierde, decât lanțurile, probabil. Trecutul să nu mă mai obsedeze, dar să-mi fie învățătură de minte. Oricum, până pe 15 martie, voi vedea ce voi mai putea face fizic până la plecare. Luna pe care o închei acum, ianuarie, a fost așa și așa; am început-o tumultuos, dar au fost și poticneli. Sper ca anul acesta să fie de bun augur.

În fond, de ce mi-aș repeta de mii de ori obsesiv: cine sunt eu?, asta generată și de situația existențială a omului în fața marilor probleme ale vieții, în fața necunoscutului și, mai ales, de specificul vieții fiecăruia, pe care l-am dus până acum.

Și apoi, tot ca o continuare firească a întrebării: De ce a fost dat să mi se întâmple mie toate astea? Timiditatea, împreună cu neexperiența vieții și cu neșansa pur și simplu au făcut să pierd atât. De fapt, nu mă voi mai lamenta în continuare.

Prezint – în această a doua parte a cărții – toate analizele

din punct de vedere subiectiv, sau mai subiectiv decât în prima, care, pur și simplu, a fost o înșiruire clară, extrem de lucidă a vieții, deși, peste timp, destul de bine „înveșmântată“ literar și cursiv, calitativ așadar. Dar abordez totul subiectiv pentru a-mi dezvălui caracterul și pentru a vedea unde am greșit referitor la trecut, dar și pentru a se vedea că, referitor la epoca mai recentă, am avut un caracter nobil, dar Dumnezeu nu m-a învrednicit cu o femeie așa cum mi-am dorit – în detrimentul unui porc, care n-a meritat-o.

Să încep cu copilăria așadar. Bunicii mei au fost oameni modești, poate chiar prea „lăsați“, cum era o vorbă din popor. De amintirea lor simplă se leagă și imaginea mea simplă de atunci, fără blugi și zorzoane, nici nu erau încă – plus că eram și băiat. Nu erau, așadar, bunicii răi, nici pretențioși față de viață, „lăsați“, cum am mai spus, iar cuvântul acesta cuprindea totul. Într-o poză – de prin 1976 – cu niște oi pe câmp, vara, bunică-mea avea o haină de lână ruptă, toată ferfeliță, „gubă“, cum se numea prin partea locului. Nici nu știu cum ar fi putut-o purta în alte condiții, atunci nu erau atâtea pretenții. Nu știu cum o fi fost înainte, în tinerețe. Erau dintre cei care nu fac istoria – sau poate doar colectiv, nu individual – și nu sunt foarte duri în viață, anonimi fiind, în relațiile cu semenii. Și cum să păstrezi un dram de demnitate când taică-meu, beat fiind, îi poftea să părăsească „localul“ –, parcă o forță a răului, ultraîntunecată și totală, care nu admitea împotrivire – s-a abătut asupra lor?

Ce fărâmə de demnitate ar mai fi putut să aibă apoi, când, paralizat fiind, pe pat, bunicul trebuia să-și facă nevoile sub nasul nostru aproape? Și de câte ori, oh! demnitate rănită a existenței umane! povestea cu noi, cât putea de lucid să fie în acea stare, cot la cot cu noi așadar, ca și cum ar fi spus: primiți-mă și pe mine în conversație, nu vă fie rușine că sunt aici, sunt și eu om. Era om, dar ce jignire adusă demnității umane prin descoperirea timpilor

tainicelor necesități de față cu ceilalți semeni de-ai săi, care eram noi. Noi, ceilalți membri ai familiei, trăiam acel acut sentiment de rușine, ca și cum, paradoxal, noi am fi fost descoperiți, ne-am fi făcut necesitățile în fața lumii, printr-un paradoxal sentiment de percepție inversă a acelei stări. Așa cum – și ce înjosire ar fi?! – când pe o tânără fată ai pune-o să-și facă necesitățile în mijlocul străzii, pur și simplu; poate sunt firești, necesare și aceste priveliști, dar treptat, ca o prelungire a celorlalte aspecte ale vieții, însă legate strict de estetic, când la o fată ultrafrumoasă, după un timp, ai dori să o vezi și în această postură – făcându-și necesitățile (strict legat însă acest act de celelalte părți ale existenței ei estetice și umane).

Sau ce demnitate mai puteai avea când, pe rampa puțului sau în orice „parte“ a proletariatului român, care –, cu cât era mai static, cu atât era mai batjocoritor –, te făcea de răs în cadrul întregii colectivități, care, chiar dacă ar fi fost total decăzută și ea, îți era rușine că-ți rănea demnitatea în fața unor oameni, totuși. Și parcă o rușine imensă se ridica din adâncuri, ca și cum ai fi stat dezvelit în fața mulțimii, ceva nelalocul firescului era prezent – care genera asta când cineva se uita la tine parcă-ți citea această față scoasă în evidență de cel care te batjocorea, neoficială până atunci. Această stare de lucruri nefirească – cum ai fi fost dezvăluit brusc ca hoț, nevoiaș sau orice lucru urât, negativ, al neputinței –, în neconcordanță cu aspectul oficial a ce se știa despre tine, genera rușinea.

O teorie a mulțimilor batjocoritoare și a individului, care, la urma urmei, o compune ar putea suna altfel: cu cât sunt mai mulți și se odihnesc mai profund – să nu apară alt eveniment, precum venitul coliviei sau o impunere de sus, șeful sau o comandă și mai directă sau un cataclism, de ce nu? –, cu atât sunt mai periculoși. Sau, luați individual, fără coeziunea colectivă și fără, poate, a subiectului inspirat de cineva (de

batjocură), sunt acceptabili, liniștiți, de „învins“ astfel.

Cred că există deci o patologie a sadicului și a umorului negru la român, care trebuie să răbufnească cu orice preț. Altfel nu-mi pot explica, deci, comportamentul lor – batjocură cu orice preț.

Dar așa a fost să fie. Au fost batjocoriți ei, oamenii moi, și nu altcineva. Dar mai ales bunicului i se întâmplase asta. De ce oare? La început fusese lovit de un lemn peste frunte, vedea ca prin ceață, ochelarii (de fapt de soare, fumuriu-închis) nu-i ajutaseră la nimic. Încă un chin suplimentar. Apoi paralizia. A meritat-o? Era, așadar, bun – și le port o recunoștință firească bunicilor, deoarece nu s-au purtat brutal cu mine în acei ani ai copilăriei. Bunicul fusese doar de vreo două-trei ori supărat pe mine și asta înspre adolescență, când, făcând și eu ceva – lucru țăranesc – nu-mi ieșea bine una-alta, neavând îndemânare și experiență. Odată a plâns toată noaptea – mi-a mărturisit după aceea... eu mâncasem niște sarmale – eram prin anul întâi de liceu (după episodul cu tunsul, făceam naveta) –, mâncasem, așadar, ceva ce-mi picase rău, mă văietasem toată noaptea, mi-a trecut apoi, dar el a plâns auzindu-mă.

Bunică-mea a fost și mai minunată. Deși avea personalitatea ei, înjura de mama focului când vaca nu dădea lapte sau când se lovea de ceva, erau însă înjurături simple, curate, mai mult o descărcare a nădufului, a spaimei de moment, cel mai adesea: „Bată-te Dumnezeu!“ – omenirea nu ajunsese la subtilitățile și complexitatea de mai târziu a înjurăturilor – sau striga tare, apostrofând când ne jucam stricându-i ziua: „pușcam“ cu carbid în ajun de Paște, o speriam de după colțuri, chiar ne bucuram văzând efectul, spaima și apoi riposta sau cine știe ce. Cu toate acestea, mi-a rămas întipărit în minte, de când eram tânăr, după adolescență, chipul ei bun, mai ales când era puțină și scăzută la trup. De multe ori mă întreba duios: „Ce mi-ai adus?“.

Oh, naivitate și curățenie sufletească a copiilor și a bătrânilor! Dacă aș ști că există Dumnezeu, i-aș dărui lui

această viață. Dacă nu există, atunci la ce bun mireasma florilor, surâsul unui bătrân, al unui copil, bunătatea și nevinovăția amândurora? La ce bun viața, de altfel?

Bunica s-a stins neștiută, în patul ei, nederanjând pe nimeni. Într-o viață ulterioară acestei vieți, voi încerca să fiu perfect. Dar, de fapt, perfecțiunea unei vieți la ce mi-ar folosi, scurtă sfidare a haosului, atingerea sublimului prin asta, oricât de desăvârșit ar fi acest act, acest lucru - dacă după viață nu urmează decât întoarcerea în haos?

*

* *

Despre părinți, acum. Dar cine erau ei și cum arătau atunci, în acea copilărie îndepărtată – și, totuși, apropiată, reală –, care și acum îmi stăruie în minte? Îmi revine, vrând-nevrând, în minte, imaginea pe care mi-am întipărit-o atunci, o contemplam cu mintea mea foarte puțin profundă, necoaptă, a copilăriei, intuind că va deveni cândva un clișeu al unei realități dureroase, a trecerii oamenilor pe acest pământ. Stăteam pe dormeză, sub geam, în partea opusă mesei, seara mai ales, citeam sau cine știe ce ocupații nesperioase mai aveam, iar biata maică-mea, în scurtul răstimp de armonie familială – de fapt, la țărani și la oamenii incuți de foarte puține ori este înțelegere, adică acea lumină izvorâtă din înțelegere, care să planeze peste o familie fericită permanent, ca o stare de fapt – azi merg la biserică, iar mâine își crapă capul cu securea, pe ogor, din păcate, sau, de multe ori, ani întregi îl chinuie pe câte un bătrân sau o persoană nevolnică prin nepăsare, înfometare, vorbe de ocară, dorindu-i moartea². Am dat doar un exemplu, sadismul și sarcasmul lor pot atinge orice altă persoană, un copil, neajutorat față de ei, iar apoi când, brusc moare, îl plâng în

² Caz întâlnit, din păcate, și la francezi (vezi. E. Zola, *Pământul*).

hohote, realizând deodată ce legătură imensă s-a rupt dintr-odată și ireversibil, cu toate traumele ce decurg de aici, dar care a fost neglijată, de parcă până atunci n-ar fi existat nici sentimentele de stimă și respect față de bătrânul respectiv. Așadar, mama, în acel răstimp de așa-zisă armonie familială, accentuată poate, uneori, și de căldura din sobă, precum și de lumina becului, care dădeau un aer de intimitate, stătea în picioare la masă și tăia cârnatul în porții egale, pentru a-l distribui tuturor, în farfuria fiecăruia. Făcea munca asta cu pricepere și, dincolo de asta, deoarece nu era urmărită de priviri lacome sau neînțelegeri, pot să jur cu mâna pe inimă asta, deși discuții ulterioare, nemulțumiri s-ar fi putut ivi, trebuia să fie și ar fi putut fi, dar, din păcate, numai pe moment un simbol al belșugului și al înțelegerii în familie. Dar, regretabil, nu a fost să fie așa. În primul rând, din cauză că, așa cum am spus, perioadele de acalmie erau foarte rare, apoi deoarece, câțiva ani mai târziu, structura familiei s-a rupt definitiv. Au venit apoi decesele. Dar cât de neavenit și nedrept a venit cataclismul când pionul principal, taică-meu, nu mai avea aproape nimic din puterea și din aroganța de la început, mai mult – îl puteam birui. Oricum, din cauza stării de lucruri de atunci – familia ar fi putut aluneca ușor spre prăpastie –, se consumase tot ce era de consumat, la fel ca o stea, care, consumându-și toate resursele, urmează colapsul stării respective, transformarea în altceva, prin alte reacții, implicit și alte stări rezultă de acolo. Spun că-l „birussem“, adică nu numai supremația fizică asupra lui ar fi fost un avantaj, ceva care ar fi putut stopa degringolada, trebuie să fie și celelalte: optimismul de a apuca pe un drum comun, acțiunile în acest sens, munca, banii cheltuiți cu grijă, în folosul tuturor. Acea unitate de nezdruccinat vizibilă la unele familii, care face să le meargă atât de bine, dar care uneori putea merge până la exagerare în

agonisire, restricții asupra copiilor etc. De prea mare curățenie nu putea fi vorba. Aceasta-i binevenită oricând, însă la român cam lipsește. Dar aici era vizibilă acea somnolență indecizie în a lua hotărâri când răul și-a strecurat coada deja, a fost o altă cauză a agoniei familiei, dezordinea amplificându-se ca bulgărele de zăpadă. La fel ca un om care urăște foarte tare un loc de muncă, care nu i se potrivește, deoarece e greu, nu-i aduce mare câștig etc., dar pe care nu-l schimbă și se macină din cauza asta ani de zile.

Așadar, de ce aceste scurte perioade de acalmie? Pentru a răspunde la asta, ar trebui să pătrundem în sufletul omului de rând, dur, necioplit în caracter. Și azi prevalează la țăran – alias omul de rând – această capacitate de a jigni, de a fi din „topor“, direct la a spune vorbelor pe nume, dar cu un scop: acela al jignirii semenilor. Nu știu ce s-ar face dacă aceste înțepături ar fi întoarse asupra lui. În plus, azi, din nefericire, și sensibilitatea e mai mare – cea fizică – la mirosuri neplăcute, de exemplu, plus cea psihică – la stres, jigniri etc. Așadar, un caracter năvalnic și care, deși îți spune foarte repede ce are pe suflet, totuși, spoiala de cultură – dacă o are – îl face să se dedea la acte de egoism, lașitate, violență, fapte necugetate. Un om imperfect, ce mai!

De ce spun asta? – pot jura că nu am cu nimeni nimic, la fel ca-n oricare din cărțile mele – fie ele cu tentă politică –, dar acesta-i adevărul. Un om, chiar foarte cult, la beție, aruncând cultura, nejustificat, dobândește instincte și comportări animalice. Mai greu însă, în funcție de caracter, acesta depinzând de cultură. Sau care, la câteva vorbe mai „fierbinți“, scoate cuțitul. Un mare țărănoi ar trebui să facă asta – pentru cei corecți dintre țărani noștri îmi cer scuze –, restul – gunoaiile, majoritatea adică – mai tot timpul sunt ironici, duri, insensibili, într-un cuvânt: nepăsători la frumos, artă, odihnă –

adică nevoile unui om elevat. Pentru ei, unica rațiune de a exista e „lucrul“. Dar ce fel de muncă? O muncă abrutizantă, istovitoare, animalică. De multe ori, pentru te miri ce! Le-a intrat în reflex. Și mai grav este că, în grosolănia lor, îi condamnă pe cei care tind spre liman, adică civilizație, lumină și frumos. Vizitați un oraș, nu neapărat capitală de județ... pe câți oameni – veniți după cumpărături de la țară – nu-i veți vedea în criză de timp sau sărăcăcios îmbrăcați, deși ar fi putut să nu fie așa sau să-și pună problema: de ce niciodată nu-mi ajunge timpul?

Așadar, poate dincolo de nota obișnuită, taică-meu era un dur. Deși de statură medie, poate un pic cam scund, impunea respect. Nu fusese luat peste picior de către unii colegi și nu numai din mediul său, poate și datorită faptului că, știind câteva meserii, toți cei din anturaj, dintre care unii descinși direct de la coada vacii, îl priveau cu admirație și înmărmurire. Și azi, la firmele capitaliste există obiceiul ca muncitorul calificat – sudor, electrician etc. – să fie Dumnezeu, scutit de corvoade, de munca de jos, rămasă pentru proști. E o altă trăsătură de caracter a plebei: de a se ploconi în fața șefilor.

Pe lângă asta, exista specificul: câte locuri de muncă, în atâtea feluri se putea tencui, de exemplu, suda sau orice alt lucru care purta nuanța specifică locului respectiv. Apoi, dacă nu-i nimeni mai bun decât tine, dacă sunt respectuoși, cinstiți colegii, iarăși va fi și-n funcție de astea, coloratura mediului.

Ciudat este că, văzând în poze colegi de-ai lui, după ani, ar fi interesant de văzut cum se comportau, ce preferințe aveau, ce dimensiuni la mușchi, cum făceau unele sporturi, cum erau îmbrăcați, unde-și petreceau concediul și așa mai departe, adică ce apogeu și ce specific a atins societatea respectivă. Sau interesant și justificat ar fi fost o comparație cu Vestul – cel atât de ordonat: haine pe corp, străzi măturate, timpul fix și

judicios împărțit.

Pe lângă asta, seriozitatea – așa cum am mai spus – făcea să nu aparțină acelei categorii a oamenilor luați peste picior, să-i zică cineva, la o adică, pe nepusă masă, „măi, p...lă“ – expresie a unui limbaj atât de trivial, folosit între oameni de aceeași categorie socială și spre cei mai în jos, mai ales asupra unora neajutorați fizic. Nu conta vârsta, pregătirea, respectul pur uman pe care-l poți oferi semenului, de aceea spun: nu era importantă pregătirea, valoarea omului în sine, dacă te puteau terfeli, o făceau, adică făcut cocină de porci – asta era satisfacția lor. Atât. Dar poate că-n anii aceia – '70 –, când totul era mai spontan și mai cinstit, nu erau asemenea scăpări. Subtilitățile au venit mai târziu, zăceau latente în memoria acestui popor de porci.

Asta nu înseamnă însă că și-n ochii tuturor a fost văzut ca un mic zeu, cum îl consideram noi, familia, care nu-i ieșeam din cuvânt, temându-ne de el; și că nu a fost pentru adversari imposibil de abordat. Dar chiar când unii consăteni au sărit la bătaie la el, direct sau nu, am mărturie despre vreo două-trei cazuri, au făcut-o – zic eu – de pe poziții egale, cu sentimentul respectului reciproc. Respect plus ură, altfel n-ar fi izbucnit scandalul. Nu cred că dușmanii – chiar cu dorința firească de a-l doborî – ar fi zis: ăsta-i un om de nimic, un fraier, îi trag câteva, mă piș pe el... Fusesse unul Cornea, nu prea înalt de statură, mort apoi la 51 de ani. Undeva, pe câmpul din fața casei, s-au întâlnit, fiecare venind din altă parte. Taică-meu era pilit. Eram dincolo de râu, privind împreună cu cineva. Dintr-odată l-am văzut pe taică-meu făcând giumbușlucuri: era pe vine, ca și cum ar fi încercat să-l prindă pe acela. Rezultatul s-a terminat indecis.

Cândva, la un joc, era militar, la o altercație, cineva i-a smuls gradele – tresele de caporal. A doua zi dimineată a venit și le-a aruncat în curte. Avea aversiune față de familiile cu

numele Dobrican, chiar dacă aceia nu erau rudenii între ei; mai înainte de asta, cu pădurarul Pișta, când săriseră vreo cinci pe el – așa-și justificase apărarea – și apoi cu vecinul din spatele casei, Păputea, la un joc (prin 1970), care se ținea pe câmpul din fața locului unde a fost casa veche, adică dincolo de drumul vechi, care tot trece peste râu. În rest, nu știu să mai fi fost alte altercații.

Dacă-i știam de frică – și pot să mărturisesc cu mâna pe inimă asta –, de fapt mă temeam și de un vecin, copil, cu câțiva ani mai mare, care s-a spânzurat apoi, la circa 30 de ani, cum să nu mă fi temut de un om matur, de care nu aveam scăpare, făcând parte din familie atunci? Acest sentiment se amplifică atunci când venea beat, când îl vedeam pur și simplu, dar, de multe ori, dacă-l ocoleam sau nu se-ntâmpla nimic până adormea, era bine. Când era treaz, în schimb, deși nu atât de „mohorât colorat“, cum mi se părea în postura beției, când treaz fiind, așadar de o seriozitate ireproșabilă și mult mai repezit, spaima mea lua proporții, până în a mă face așa timid și cum să nu mi se întâmple asta?! – cum eram față de alți băieți, chiar s-o iau razna, neîndemânatic.

Deși avea ceva nobil în el, ca un meseriaș trăit la oraș – era doar lăcătuș –, în fond era tot un țăran cu „sânge iute“, cu idei puține, dar limpezi în cap, care se enerva repede. Plus că ținea morțiș la lucru, vedea doar aici – într-o activitate susținută, aproape fără pauză – valoarea supremă a vieții. Nu ținea cont că eram, totuși, doar un copil, de exemplu atunci când mă puneă să stau lângă el până noaptea târziu, mai ales la împletit sârmă de aluminiu. Își făcuse un fel de masă-suport în fața casei, iar eu trebuia să urmăresc firul, pe care cred că-l „torcea“ cu o mașină, în zig-zag, până la celălalt capăt. Frânturi din acel gard de plasă mai există și azi – în 2018 – acolo, la țară, căci împrejmuiseră cu el curtea înspre drum și înspre câmp. O sfidare în calea devastatoare

a vremii rămasă din partea lui, la fel ca un tei, lângă crucea de la ieșirea din sat de pe lângă râu, spre Șișești, o cruce de pe la 1890, înaltă, din piatră, care arăta ca un fragment dintr-o coloană, din trei „cocoloașe“ parcă; teiul fusese plantat în vacanța mea de primăvară a anului 1979, în prima marți, cred.

Avea o inventivitate spontană. În structurile de țevi pentru viță-de-vie de prin curte și grădină care rămăseseră de la el – văzute de celălalt, taică-meu vitreg. Poate că azi, în capitalismul complex al instinctelor – de cele mai multe ori negative –, al capriciilor nejustificate, n-ar face față.

Odată venise la internat cu maică-mea; avea câțiva pomi tineri, pe care-i cumpărase. Un coleg, Ungur, îl văzuse – eram în anul I –, zice că „e șmecheros“ – cam așa se exprimase –, „cu mustață, taică-tău“.

Sau, arătând la unul Gavrilă, zis Găla Petrii, cum se taie pomii; eram toți trei pe terenul „după terti“. Precis, azi totul – inclusiv tăiatul pomilor – este mai complex și se cere mai mult.

Când transcriu aceste rânduri – 31 septembrie 2018 –, se apropie data de 4 octombrie, când se face un sfert de veac de când este mort. Dumnezeu să-i odihnească pe amândoi – și pe maică-mea; n-au avut, harnici cum au fost, destulă minte să biruie greutățile. Îl apucă, așadar, dorul să lucreze pantagruelic, eu aș fi vrut să fac altceva – sau nimic. De aceea, îl condamn, oarecum, azi. Lipsa de respect față de „clasele mici“. Să fi zis: tu ce vrei să faci, să mănânci etc.?, cu o cât de mică undă de respect.

Acum, la țară, însă pătrunde haosul. Fiecare face ce vrea, copiii țipă, urlă – și nu numai la țară, chiar și la oraș –, plângând ore în șir, pe o lungime de undă monotonă, nespus de lungă, dând drumul la personalitatea diabolică pe care le-a implementat-o capitalismul și diavolul. Mai există, poate, totuși, un procent din ierarhizarea din timpul copilăriei mele,

amestecat cu democrație, care supunere nu e bună – deși profund democrată, zic unii –, face parte din mersul lucrurilor: copilul să se supună părinților, fie chiar excesiv, căci nu mai poți să-ți acorzi timp pentru odihna, cultura, educația, supravegherea copiilor, la care potențial ai avea dreptul.

Și pentru a vă ilustra și mai bine cum la țărani nu conta decât cuvântul lor și munca brută: un coleg, violonist, măcinat de aproape aceleași tare ca și mine, îmi mărturisește: – Într-una din zilele de lucru, taică-meu a strigat la mine: „Fir-ai al dracului să fii, nu știi să ții plugul ăsta!“, după ce, cu câteva zile înainte, un profesor mă lăudase: „Ce bine cântă băiatul ăsta!“. Cât de rău mi-a căzut, deoarece eram, totuși, cineva ca tânăr violonist și apoi eu, numai pentru că fusesem înjosit prin duritatea și grosolănia expresiei, prin nedreptatea ei, nesocotind talentul artistic, mai presus decât o blestemată ținere a coarnelor plugului, fie ea o tradiție trimilenară; mai ales prin faptul că, la o adică, puteam trăi din artă – și atunci acuzația că neglijez munca la țară nu era deloc justificată.

Dar așa erau ei. Sentimentele ancestrale (violența, bineînțeles, pe prim-plan, generată de lipsa de cultură, în primul rând, plus celelalte, amplificate și perpetuate mai târziu – mizeria, lașitatea etc.) îi făcea să acționeze astfel.

Dar eu, ca și copil – și aici cred că există starea de entropie, care, cum spuneam, se întâlnește mai des acum, în democrație, dusă până la absurd, cu unele pretenții – și la țară exista, totuși, atunci numita liberate. Astfel îmi permiteam să stau la rău sau oriunde în altă parte, să mă joc cu colegii, fotbal mai ales, pe câmpia din fața casei (oh, copilărie, cât de pregnant ieși acum în evidență!), dar eu nu ieșeam din vorba lor, nici măcar nu cutezam să-i înfrunt până hăt târziu, la circa 15 ani, și nu pe amândoi. Respectul familial, plus o anumită teroare pluteau asupra mea.

De ce oare? Pe lângă caracterul lor, mai era și nepriceperea mea. Cum aș fi putut să-mi dau și eu cu părerea, naiv cum eram, într-o problemă oricât de simplă pentru ei, dar de neînțeles pentru mine, deși „scurtă“, poate, impunea o chibzuință sănătoasă, profundă? Și când mă gândesc că sorămea (vitregă), cu care m-a pricopsit natura destul de târziu (la 23 de ani), are posibilitatea de a-i contrazice, de a le explica, de a se amesteca în vorbele lor, neținând, desigur, cont de vârstă. Cum s-a mai întors lumea!?

La astea se adăuga – ca sentiment special și specific la ei – îngâmfwarea. De fapt, de unde apărea aceasta? Din puterea lor, din judecata limpede și din disprețul față de cei mai slabi, mai mici, care gândesc mai încet etc. Aceste însușiri brute se transformă într-o stăpânire de sine perfectă, într-o privire de sus a lucrurilor și a oamenilor. Așa că nu dădeau doi bani pe cei din jur. Comunicaau extrem de repede, într-un cod de semne doar de ei știut. Aroganța îi caracteriza!. De aceea erau repeziți. În plus, maicămea folosea acest liant pentru ca el să vadă că se potrivesc și că sunt pe-o mână. Să nu-l scape din mâini, cum s-ar zice. Și să nu-l vadă beat. Putea sacrifica orice din cauza asta.

Vorbeau între ei atunci cu respect, de la egal la egal, la fel și taicămeu cu frații lui. Era considerat matur, înțelept, puternic. Maicămea, în schimb, deoarece țărânisemele s-au extins nebănuat de mult, vorbește altfel cu mine acum. Așa cum un vagonetar sau un constructor, mai târziu, în sistem privat, un nimeni, om din sistemul de stat, intrat în aceleași condiții cu el, mi se adresa anulându-mi cultura și studiile: „Măi, p...lă! Nu te băga-n seamă!“. Are țăranul un stil de a pronunța acest cuvânt – când se adresează acelui nimeni de lângă el –, gros, așezat, chibzuit, știe el ce știe, lumea din care face parte nu s-ar prăbuși astfel, parcă e veșnică. Chiar el zicea repezit odată,

când nu puteam așeza niște butoaie pe terasa de pe trepte, să mătur sub ele, neavând dexteritate: „Măi, p...lă de om!“. Cât despre țărani, pronunță cuvintele astea de parcă raportul el-tu, cu înălțimea pozițiilor persoanei lui și a ta – mai joasă –, ar fi veșnic, iar patronii, șefii în general, dumnezei. Țăranii mai zic uneori și: „Măi, p...lică“, adică o sulă mai mică, dar, în fond, același lucru.

Tot n-a câștigat mare lucru maică-mea din asta. Tot n-a respectat-o, bând excesiv, degringolada familiei producându-se, plus prăbușirea ei finală până la urmă. Dar seriozitatea de atunci, siguranța gesturilor, rapiditatea lor mă impresionau – poate și copil fiind –, părându-mi matur, „crescut“ fizic. Azi știu, privindu-l din mijlocul adolescenței, căci a trebuit să vină marea mea transformare – cu antrenamentul fizic –, că nu era robust și că-l depășisem cu mult în ceea ce privește forța. Nu era, așadar, nu știu cât de puternic, deși îi intrase asta în cap, la fel ca multor țărani, care se prăbușeau sub două simple roți de vagonet, pe care le-am pus pe umerii lor, sperând să le ridice, considerându-se „tari“. Unii motivau neputința prin faptul că „nu au poziție“, ca și caii la tras. Târziu, după antrenamente, peste ani, am văzut și pe alți escroci, colegi de liceu, înguști în umeri, nevolnici, deși cândva îmi inspirau teamă. Ar fi trebuit să mătur drumul cu ei.

De ce seriozitate? Din ignoranță și îngâmfare, în primul rând. Așa cum beția – deși beția era ceva cu totul diferit, în comportament, vorbea mai gros, până la delir, răgușit (exclud fazele de început ale acesteia, ale beției succesive, căci erau serii, și-l aminteau pe cel treaz, dar puțin mai dezlegat la limbă). Ambele, însă, vlăstare ale aceluiași trunchi, spiritul. Și mai era ceva: azi, fiind mort, jur cu mâna pe inimă că n-am intenția să-l acuz pe nedrept. Urăsc, de fapt, aroganța și răutatea lui, nu și pe el; poate un paroxism izvorât nu atât din

cele menționate mai sus, ci dintr-un talent neînțeles, din energia ce clocotea în el și care nu a putut fi valorificată – doar prin unele meserii, pe care, deși sporadic, le practica din ce în ce mai bine, dar la beție – prin izbucniri neașteptate, căci pe lângă talent, mai ai nevoie și de libertate și conștiință. Oare cum și-ar fi putut manifesta plenitudinea talentului dacă făcea o instituție de învățământ superior și, pe lângă asta, cum l-ar fi modelat pe el acest fapt, cult fiind, să lase la o parte o serie de apucături, gesturi rele. Este o luptă cu destrămarea – viața – a unui sistem ordonat; puțini o duc până la capăt – să nu bea, să nu se deformeze. Câți vor fi înțeles pe deplin sensul libertății și al relațiilor umane ? Dar n-a fost să fie așa. Ar fi fost, probabil, un bun organizator – conștiința, plus cultura l-ar fi făcut să fie astfel, poate că n-ar fi cedat vicisitudinilor vieții –, dovedind acea energie până la capăt, care-l face pe un om și la vârste înaintate să fie organizat, curat, plin de vervă; cinstit, desigur, ar mai trebui să fie - încât despre un astfel de om să se poată exclama: are toate atributele civilizației, are toate atributele viitorului! Ordine dusă până la capăt – asemeni unei case, asemeni oricărui alt sistem –, îngrijirea e esențială. Poate un gest, o simplă sclipire de gând etc. te face să te prăbușești, la greu, abandonând totul – sau invers – să capeți energii nebănuite, ridicându-te din șanț. A murit anonim, sărac și bolnav, deși relativ tânăr – raportat la cât poate în mod normal să trăiască un om –, în vara vieții, deci la 51 de ani.

Pe cel din ultimii ani, deși mai păstra – deși cred că mecanic, pornite din subconștient – apucăturile bețiilor din trecut, îl iert. De fapt, în ceea ce privește trecutul meu, mai am o singură dorință, deși fantastică, imposibil de îndeplinit. Să mă mai întâlnesc încă o dată cu taică-meu aici, pe pământ. E o dorință fierbinte, pe care o adresez lui Dumnezeu.

Dar de ce și unde am început să pierd în viața mea? De unde am început să pierd în copilărie și adolescență? Câteodată, deși n-a fost plin de lipsuri, întregul trecut – care se referă la copilărie și adolescență – nu e decât un gol, un fel de gol nostalgic, semiobscur, prin care fulgeră la fel de dureros de nostalgic aducerile aminte ale neîmplinirilor. Tot nostalgic, în această uriașă sferă a trecutului apar și întâmplările, atâtea câte au fost, sentimentale, încărcate de emoții. Însă cele foarte plăcute – trăite intens, pozitiv – apar ca deosebite aduceri aminte, dulci și, desigur, nedureroase.

În copilărie, ca orice copil, încercasem o serie de aventuri de un deliciu deosebit. Mă „înghăitase” cu colegii – puși pe jocuri minunate –, jucându-ne „de-a pistoalele”, „de-a bandiții” etc., cu o vervă nemaipomenită. Și ce era bun – și așa mi-a rămas până azi întipărit în minte – era faptul că, deși copiam unele personaje, ca Brett și Denny, Mannix etc., ne consideram mici eroi, cu o personalitate deosebită, buni, drepti și mândri. Trăiam intens clipele, relațiile dintre noi, de multe ori cordiale, parcă eram adulți, eram îndrăzneți cu fetele și chiar dacă n-am ajuns – ca acel erou din romanul lui Méliusz József, *Orașul în ceață* – să mă culc cu o fată tânără, totuși ne comportam cu ele firesc, îndreptățiți de asta ca niște oameni care am fi avut în spate zeci de experiențe, nu niște simpli și neștiutori copii și adolescenți apoi, până la urmă. Sigur că seriozitatea din noi, în creștere desigur, plus fixitatea societății, plus filmele văzute ne făceau să ne credem maturi, serioși, cu experiență în multe domenii și morali, desigur. (Dar cum avea, mai târziu, valul adolescenței să măture totul, reclădind încă o dată personalitatea mea, punând-o pe noi trepte – superioare – cu

toate calitățile care le aveam până atunci!)

Uneori fumam unde prindeam ocazia. În clasa a III-a, am ajuns chiar și în fața învățătorului. Eram în spatele curții școlii, spre Pârâul Morii, și fusesem chemat. Eu rămăsesem ultimul, să mărturisesc – doar două chiștoace de pe scrumieră, de acasă, atât am avut, am spus eu. Totuși, faptul de a fi interogată în legătură cu fumatul denota că suntem cineva – credeam noi atunci.

Apoi eram influențați de filme, ca *Tunelul timpului* și *Pierduți în spațiu*; le iubeam și pe femeile care jucau acolo, cu pasiune și disperare totuși, căci nu eram mari, iar oricât ne-am fi visat astfel, asta se făcea și-n „interpretarea” acelor filme – până am ajuns iarăși în fața învățătorilor din cauza biletelor obscene trimise între noi, în care făceam aluzie la cele trei eroine din *Pierduți în spațiu*. Scriam, așadar: „Te-ai f...tut cu Judy, Penny și Skindey sau Shidey”, nu mai știu azi exact al treilea nume, dar trebuia să spun că te-ai sărutat cu... Doamne, cum le-aș iubi acum – în 1993 – la o posibilă întoarcere în timp, pe femeile acelor ani!

Așadar, totuși copilăria a decurs în limite normale, cu mici neajunsuri aferente acelei perioade, cu toate că modestia hainelor de zi cu zi (nu mă refer la cele de sărbătoare, inerentă unui copil de la țară) lasă un gust amar, deși atunci nu consideram tragic să umblu pe stradă cu pantaloni rupți, cârpiți, murdari.

Mai mult, pot să spun despre pubertate că n-am luat startul cum se cuvine. Aici vreau să fac o precizare. Straniul caracter, compus din teamă și curaj, din sublim și neîndemânare, m-a făcut să fiu o persoană introvertită, nechibzuită – nu treceam de o anumită barieră, nu aveam curajul s-o fac, așadar nici șansele practice nu se prea iveau. Pe lângă astea, s-au suprapus, de-a lungul întregii vieți de până acum, neșansa, necazul, batjocura

cauzate de alții. Parcă un destin care voia cu tot dinadinsul să fie față de mine strict negativ îmi cauza toate astea. Ca și cum, dincolo de numărul mare de persoane negative din jur, care îmi făceau rău, dincolo de „evaziunile“ mele de la normal, parcă era scris: doar negativ! Parcă Moirele destinului scriseseră asta – a priori – referitor la destinul meu și acum stăteau undeva și se distrau văzându-mi zbaterile, chiar și atunci când în caracterul meu – ce depindea de mine – a prevalat maturitatea, lumina. De aceea spun c-a fost, parcă, un dat al sorții. Altfel spus, a predominat noroiul aruncat de alții... pe nedrept. Încearca să fii drept – niște porci, pretutindenți în jur, în poporul român, te duceau la josnicie, la pierderi.

*
* *

Dar la mine, în forul interior, luminat de primăvara tinereții, văd în jur copilăria copiilor de atunci și chiar de azi, destul de banală și nu pot să pretind nici eu mai mult. Rămân însă și aici unele mici neajunsuri – firișoare de durere peste timp. Dar hai să zic, copilăria mai treacă-meargă, dar adolescența a fost mai neîmplinită și mai ales prima parte a ei.

Nu voi insista mult asupra neajunsurilor de atunci. Atât doar pot să spun că a nu lupta, a nu-ți folosi întreg potențialul fizic și intelectual, plus a te lăsa păcălit înseamnă, în mod sigur, moarte curată. Negativul atâta așteaptă – să pătrundă în viața ta. Apoi, nici nu e logic, având, să zic, talent la limbi străine, să nu înveți nici una sau să nu pictezi etc., adică a-ți folosi întregul potențial fizic, intelectual. A fi ordonat este o altă condiție primordială a calității și fericirii vieții. Să știi ce vrei – dar calitativ, plus a fi organizat duce la o treaptă mai sus decât animalismul, spre care, parcă, mai repede se-ndreaptă omul.

Poate chiar cu constrângere se pot realiza astea, acolo unde-i necesar și este, mai ales în unele societăți care proclamă libertatea excesivă.

*
* *

Eram leneș, superficial, emotiv. Poate nu aveam cum să fiu altfel la vârste tinere, dar m-a costat. Puteam, de exemplu, să pun bani deoparte, să o ademenesc pe una dintre frumusețile de atunci. Sau pe alta, dacă cu aceea nu mi-ar fi mers. Spun numai de o variantă, dar nu mi-a mers mintea până acolo. În ceea ce privește sportul, ordinea în general, iarăși n-am fost consecvent până la capăt. Apoi, dincolo de asta, se adăuga un sentiment de automulțumire: adică o idee care-mi lumina pentru o clipă mintea, optimistă, o promisiune, un zâmbet de-al cuiva mă îmbucurau și-mi dădeau aripi mai mult decât o simplă speranță. Dar numai pentru moment. Din superficialitate și prostie, mie-mi ajungea și atâta. Azi consider: a te mulțumi cu o simplă privire, cu un zâmbet, oricât de încărcate de promisiuni ar fi, e curată nebunie.

La fel, a alerga toată viața după o iluzie, după false promisiuni sau chiar un timp mai lung este curată nebunie; cât ar fi bine, nu știe nimeni, poate două-trei propuneri, dacă din partea opusă nu apare nici o schițare de intenție, darmite o materializare. Semnele refuzului sunt sigure. Nemții au un avantaj: propun, îmbie o singură dată. Dacă apar scăpături, e bine să refuzăm, altfel dăm apă la moară ticăloșilor. Din orice domeniu. Ființa umană este ahtiată după înșelăciuni.

Așa a fost: de la o primă mare iubire – Agneta –, care-și folosea zâmbetele și cuvintele – țâșnite spontan – să-și ascundă gândurile, până la cele care m-au înșelat profesionist, escroace cu diplomă; mult mai târziu au avut din partea mea cauza: tergiversarea unor măsuri decisive de către mine. M-au costat scump aceste ezitări.

Starea economică și politică postrevoluționară

Așadar, Revoluție, soldată cu răsturnarea unei dictaturi, cu tot cortegiul de schimbări pe care l-a adus actul respectiv.

Din sistem organizat, economic, politic și, implicit, social, în viața fiecăruia s-a trecut la grupe, insule de interes. Spun asta pentru că nu era lună să nu fie câte un miting, câte o manifestație, deși fusese dictatură înainte, bine pusă la punct, în ceea ce privește retribuția, oricum mai echilibrată decât în sistemul ce urma să vină, însă nu era atins încă nivelul de trai din vest, de unde și adunările muncitorești. Se promiteau minerilor standarde din Vest; zice P. Roman„eu sunt căpos, degeaba insistați voi“. Mai putea fi și un reflex la despărțirea în interese de grup, în separări capitaliste ale puterii economice.

De fapt, epoca maselor, comunismul s-a terminat odată cu înfrângerea minerilor, a acelor răzmerițe, cât de spontane și slab organizate au fost, fără plutoane, arme, grupe de asalt, dar izvorâte din realitatea care se ducea de răpă - ... la Costești, în ianuarie 1999, sub criminalul regim țărănesc al Convenției Democrate, al prim-ministrului Radu Vasile, cu președinte Emil Constantinescu, după care n-au mai fost alte mineriade. Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi ajuns minerii în Parlament, trecând peste tancuri? Greu de spus, n-au ajuns deoarece n-au

avut o strategie de luptă, arme, cutezanță.

Voi enumera pe câțiva dintre mahării, criminalii, șefii de dreapta de atunci, care, conform ideologiei capitaliste a proprietății private, și-au luat partea groasă (să amintim doar de D.T. Remeș, cu casa sa cât un hotel din Baia Mare), lovind în interesele poporului, luând mită pentru închiderea, vinderea de întreprinderi, hale, fier vechi etc.

Așa cum menționam undeva, într-un eseu, nimeni nu a scos un tratat – dintre cei care idealizează capitalismul cu „libera inițiativă“, aceeași pentru toți – despre cum s-au îmbogățit, practic, unii, ci doar ideatic, subiectiv, cum să te îmbogățești. În orice caz, s-a furat en-gros.

Așadar, Valeriu Stoica, D.T. Remeș, R. Vasile, V. Ciorbea, Vasile Lupu, Ion Diaconescu, Varujan Vosganian, Mircea Dinescu, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, E. Constantinescu și, poate, alți porci, ca I. Mureșan, originar din Firiza (Baia Mare), ministru al Agriculturii. La tot ce-au făcut, pe baza liberei inițiative, neîngrădită de nici un drept, s-a adăugat o ură atroce față de clasa muncitoare. Tragic și grav este că veneau în fața poporului cu crucea lui Hristos în față și cu sintagma: „Să ne iubim“ – vezi cazul lui I. Alexandru, Ana Blandiana și Doinea Cornea. Cum să mai ai încredere în religia numită creștinism? Toți desidenții, plus parveniții, gen Șandor, Cozac, manifestau asta, dinăuntrul luxului lor. Și azi – octombrie 2018 – este același lucru: o clasă arogantă, superioară, în fond aceeași, își permite orice. Nu mă mir că un apartament costă 66.000 de euro, dar să și-l permită și omul de rând!

Dar de ce a câștigat, deși greu, Convenția Democrată, unde țărăniștii, fostul partid istoric, avea ponderea cea mai importantă? Lumea se săturase de I. Iliescu și de băjbăielile lui. Ar fi trebuit – văd acum, în 2018, când privesc retrospectiv – să fie trei variante, pe care să fi apucat poporul român. Dar nu! Primul oblăduitor al

sistemului era I. Iliescu. Cu zâmbetul pe buze, pregătea cârdășia între șefii comuniști și cei istorici. Știa el ce știa!

1. A capitalismului de stat, cu ajustările de rigoare, adică dacă 10% ar fi fost șomaj mascat, adică oameni în plus, reducerea necesară, nu total – adică închiderea unității.

2. Capitalism intern, tot pe principiul rentabilității, dar și a echilibrului între patronat și salariați, a utilităților și calității serviciilor.

3. Capitalismul extern, dar tot pe aceleași baze, condiționate de statul român, garantând seriozitate și pe fondul unei legi bune pentru investiții, dar și al aplicării legilor (țării), în caz de fraudă.

Dar n-a fost așa! Un capitalism haotic, al șefilor, de fapt:

1. Generația născută din 1950 până în 1957 a distrus țara, atât șefii, preluând fragmente de întreprinderi pe cont propriu, cât și muncitorii, spărgând băile, conductele de irigații etc.

Orice apogeu are și o cădere, orice civilizație – un sfârșit, zicea cineva, mai ales că socialismul a fost impus fortuit. Libertatea – nesupunerea face parte din natura umană. Da, dar nu excesiv, zic eu. Pe de altă parte, ar putea fi o mângâiere faptul că și la prăbușirea altor sisteme, în alte timpuri s-a revenit la tradiții, adică la ce-a fost inițial, chiar dacă era primitivism – vezi cazurile Spaniei, Angliei, Germaniei, României (Daciei) după retragerile romane. La fel se va întâmpla și-n viitor cu capitalismul – sunt curios ce va veni după, în afară doar dacă nu-i cumva predestinat de Dumnezeu să fie veșnic, adică până la sfârșitul civilizației pe Terra.

2. O jumătate de vină poartă și generația născută din 1940 până în 1949, căci și aceasta este o generație care a primit totul, plească și n-a știut ce să ofere când s-a pus problema continuității sau a „ruperii” sistemului.

În 1991, în august, conservatorii din Partidul Comunist al

Uniunii Sovietice, în timp ce Gorbaciov era la mare, au încercat să-l înlăture. Un grup de funcționari rigizi, șterși, la o masa lungă n-au avut puterea și personalitatea s-o facă. Boris Elțin, cu personalitate, a intervenit și a năruit totul. Spun asta deoarece cred că totul era predestinat, pentru ca să cadă sistemul comunist organizat. Sau cine știe? Dacă da, trebuia să se facă într-un an, un an de studiu al reducerilor în vederea noilor organizări, economice mai ales și apoi reducerea necesară o singură dată, nu câcăială, cum s-a întâmplat și în minerit, câțiva ani vedeam același număr de funcționari. Când s-a întâmplat, s-a întâmplat în serii, din ce în ce mai mari, primele (bănești) de plecare, reducerile din ce în ce mai mici. De fapt, capitalismul e în stare de așa ceva, să-ți dea bani să ieși din sistem, dar nu aceiași la toată lumea; trebuia o singură reducere de personal, bine gândită și o singură primă, la fel, gândită.

Capitalismul a fost în stare și de o altă escrocherie – Caritas –, un joc de noroc la Cluj, inițiat de unul Stoica, care, după prăbușirea lui, a ajuns la bloc, cu chiria și taxele neplătite. Dar atunci când era în vogă, mii de oameni au mers cu bani acolo, unii au apucat să scoată – unii parlamentari zice-se că – mai repede. S-ar putea verifica – așa, pentru curiozitatea proștilor. Stăteau oamenii cu grămada, unii își făceau necesitățile într-o holdă, pe un deal din apropiere, apoi, prin octombrie, a început o întârziere a plății, se publica pe listele din ziar, plus îndoiala, degeaba se mângâiau unii că un joc asemănător în Germania a mers mulți ani. Eu n-am pus, că – risipitor cum eram – nu aveam, în acel moment. Au apărut și Caritasuri-satelit, cum era cel de la Clubul Voința Baia Mare. Intrați în curtea clubului, un șir lung de la poartă până la un subsol – la mijlocul clădirii în formă de U –, iar undeva în mijlocul curții stăteau doi tipi: un țigan cu păr sârmos, scurt,

nas lung, îmi amintea de un fost coleg de armată(Mîrcă), care te aborda: „Vreți să depuneți?“ – , la care, dacă răspundeai afirmativ, colegul său, mic, blond, cocoșat – Voicu –, de prin părțile Lăpușului, răspundea, uitându-se la tine de jos în sus, la fel ca diavolul din picturile flamande, care era reprezentat sub formă de câine, lângă Adam și Eva: „Știți, am pe cineva în față.“ Noroc că nici tărașenia asta n-a ținut mult. După câțva timp aud c-a murit acel Voicu, la circa 34 de ani. A făcut cu cineva o șmecherie cu apartamentul în care stătea și a rămas fără el. Acestuia nu i-a ajutat Dumnezeu până la urmă... de s-ar întâmpla cu toți porcii la fel!

Așadar, „Țapul“, adică președintele ales în locul lui Iliescu și care, în campania electorală, promisese cu voce de cocoș scalpat, cum zicea cineva, adică pițigăiată: că va lupta împotriva corupției. Promitea 100 de zile de refacere – apăruse la sfârșitul „domniei lui“, cred, o carte intitulată *Timpul distrugerii, timpul clădirii*, dar care clădire? Mine închise, în special amăgire. Mineriadele, care începuseră sub vechea conducere, a lui Iliescu și care însemnau deplasarea minerilor de la Valea Jiului și Gorj la București, s-au sfârșit atunci, în '99. Fusesse, cred eu, o reacție la capitalismul primitiv, nesigur, ce avea să vină și care, la dispoziția bunului plac al patronilor, făcea din oameni ce voia. Așa a și fost, după câteva mineriade au urmat câteva ordonanțe, concedieri masive. Dar de ce?

În general, toate firmele patronilor au urmărit profitul imediat, 1. prin tipul de produse fabricate și 2. prin sustragerea de la taxe și prin plăți mici pentru muncitori, în lipsa unei legislații privind investițiile și plățile, impozitele către stat și retribuirea muncitorilor. Este de ajuns să spun că se aducea alcool în Nord de la București, cu două-trei prețuri în lipsa celor menționate mai sus, așa s-au putut îmbogăți unii ca Zvunca, Balog etc.

Dacă tot vorbim de trecut, pe care l-am simțit dureros, ar fi bine să vorbim și de viitor. Există mai multe scenarii ale distrugerii acestui popor, dar, mai întâi, descrierea caracterului acestui popor ar fi eminamente necesară. În primul rând, când spun „capitalism“, mă refer la cel din țara noastră, strict negativ. De aceea are o conotație enormă cu caracterul poporului, care-l permite. Iată, așadar, însușirile poporului:

- lipsa de imunitate psihică;
- durutul în cot, bătutul din gură sau, mai pe românește, durutul în sulă, bătutul din pizdă, vocația începutului;
- dorința-predilecție de a sta în mizerie, de a nu face nimic, a „călări“ – profita de cei din jur.

Astfel că această stare de lucruri va putea fi răsturnată doar de:

1. o revoluție internă, pe fondul unei gafe majore a puterii – ar fi mai mult o revoltă, în lipsa unei puteri organizate;
2. un partid născut din mizeria zilnică, conștient fiind de schimbare – obținută prin lovitură de stat sau alegeri;
3. o forță externă.

Nu pun la socoteală un cataclism natural – acesta nu schimbă sistemele politice, făcute de oameni, oricâtă distrugere ar provoca, rămâne distinct de distrugerea, schimbarea socială.

Ultimele două ar putea avea orice nuanță, pe lângă cea a unor imperative economice, de înfăptuit.

Neexistând o lege a investițiilor, după distrugerea coloșilor socialiști, echilibrați, care asigurau organizat necesarul populației, adică atâtea apartamente, mobile etc., s-au trezit târziu, totuși, cu unele investiții, cum ar fi casele de locuit și care s-au făcut, fie cum, sub blestematul imperiu al câștigului rapid.

Dacă AGECOM, Trustul de Construcții-Montaj etc. s-au distrus în '95-'97, cel târziu, nici o casă, fie strict particulară, fie prin fonduri de stat, nu s-a construit mai repede de 2006, adică de firme specializate pentru executarea și vinderea lor, fără să se cunoască dinainte – să nu fie proprietarul cel care construiește. După care a venit criza financiară, după distrugerea economică a sistemului socialist.

După Convenție a câștigat iarăși I. Iliescu, adică stânga. Nu prea mare diferență în fapte, apoi, două mandate la rând, poporul și-a uitat istoria votând iar dreapta, de data asta pe liberali: Partidul Democrat al lui Traian Băsescu, care va deveni și Președinte, și Partidul Liberal al lui V. Stoica, fost în Convenție, împreună cu V. Vosganian. Toți s-au întors spre liberali, de parcă toți ar fi fost din sulă de miniștri. Partidele liberale reprezintă interesele burgheziei, cum să ia de la această clasă – este chiar o contradicție! – și să dea la muncitori?! Dar lumea nu știa. Totul a decăzut din ce în ce mai mult, până când, în 2012, a câștigat zdrobitor, cu peste 50%, stânga lui Victor Ponta, stânga primenită, fără I. Iliescu, retras, A. Năstase – discreditat pentru o moștenire fabuloasă din partea unei mătuși, Tamara, chipurile și arestat. După domnia „țapului“ a crescut și fenomenul naționalist – prin Partidul România Mare al lui C.V. Tudor, el chiar fiind un candidat serios în turul al doilea, în 2000, cu I. Iliescu, la alegerile prezidențiale. Dar ideea sa naționalistă, la care adăuga ura față de unguri, mai ales, posibil alături de neperformanța economică a ideilor sale, plus ghinionul pur și simplu, să nu-i fi adus noroc, astfel că, în 2012, a coborât sub 5% la alegeri, timp în care s-a ridicat un partid care promite: Partidul Poporului, al lui Dan Diaconescu, pentru început cu 11% locuri. Să vedem, deși mi-ar fi plăcut și

puțină ordine de la C.V. Tudor – sau unul ca el – dacă ar fi ajuns.

Peste ani – în 2018 –, iarăși corupție crasă și-n stânga eșichierului politic. Pentru un straniu echilibru, după ce dreapta, un ministru-femeie – Elena U. – furase cu geanta, efectiv, un altul de stânga, Liviu Dragnea, furturi de proporții. Omul de rând – dincolo de gafele politicianilor – tot mai ține cu partidele, în funcție de ideologie. Dar, la fel ca-n trecut, aproape toți merg cu dreapta, cu regele, cumpărând cărți despre cei de dreapta, aruncând doar asupra stângii noroi, de parcă nu toți ar fi pătați. Acestor oameni inconștienți am să le-o „arunc” eu:

– Ți se pare, cumva, că Decebal Traian Remeș a furat mai puțin decât Dragnea? Cu asta sper să le închid gura.

Totul se scumpește, totul se degradează pentru că nu există legi să fie aplicate corect, patronii, adică chiaburii anilor '90, fac ce vor. La asta se adaugă un fel de admirație sacrosanctă a săracilor față de ei. Eu cred că atunci când nu se va mai fuma Kent 8 și nu se vor mai asculta manele, va merge bine în țară. Dar ce-s astea? 1. Kent 8 este o țigară cu gust de hârtie, pe care nebunii și bâțâiții anilor de azi o pufăie în neștire, fără să știe dacă e bună sau nu, c-au văzut la alții. 2. Manelele sunt niște cântece, lălăituri orientale, amestecate cu țigănești, inventate acum opt ani, care sunt fără număr de multe, dintre care 1% sunt bune. De fapt, pe lângă simplitatea liniei melodice, tema este împărțită în trei la cântecele de senzație de azi, la care „pun botul” tinerii. Astfel: 1. E șmecher și are dușmani că s-a realizat și are femei; 2. „Vino înapoi iubirea mea, căci nu pot trăi fără tine”; 3. Am fost plecat departe, dar, deși bogat, mă gândesc și mă întorc în țară.

Tema numărul 3, cu predilecție întâlnită la cântecele de petrecere, cu slabă nuanță populară, bănățeană, la artiștii de nunți (cum e Florin Pistrilă, Puiu Codreanu, Tinu Vereșezeanu), celelalte

două teme erau întâlnite la cântece de maneliști. Așadar, ideea „prinde“ într-atât încât la Negrești, în județul Satu Mare, în acel oraș răsfirat pe câmpie, cu un centru ceva mai aglomerat, există chiar săli de nunți din sticlă și nu numai, chiar și-n alte orașe – Sighetu Marmăției, de exemplu –, unde artiștii sus-menționați vin să cânte pentru cel puțin 1000 de euro pe noapte, căci românul fudul, ajuns și el prin furt sau, poate, chiar cel mizerabil, în restul timpului, aruncă cu bani. Interesant, nici unul dintre împuțiți care cântă cele trei tipuri de cântece nu cântă cântece strict patriotice; ar trebui, deoarece în țara asta, poporul îngăduitor plus regimul capitalist barbar îi ține în picioare. Cântă unii – Puiu, Tinu – cântece cu vag iz de iubire părintească, pentru bunici și asta raportat la sentimentele, trăirile propriei personae, la trecerea timpului, dar, în general, nu că ar avea sentimente pentru gloata de rând.

Starea mea profesională

Încet-încet, după două perioade de vagabondaj, am început să mă integrez din nou în minerit. Ajunsesem – în primăvara lui '91 – să fac baie la mina Săsar, după ce plecasem de acolo, de la cămin, încă nu se ruptese sistemul. Umblam, tânăr fiind, la depozitul de hârtie, după operele marxiste. Găsisem *Capitalul*, le-am dus la țară, plus trei omagii de toată frumusețea, care-l preaslăveau pe Ceaușescu, la biblioteca minei, de unde, paradoxal, mult mai târziu, în 2012, aveam să iau cărți frumoase, când era pe cale să se surpe chiar clădirea care o adăpostea.

În perioada de început a restructurării am dus-o greu, parcă era un făcut – după o perioadă de glorie a urmat o perioadă de pauză, de șomaj – decembrie 1990 și martie-aprilie 1991, după care, încet-încet, mina și-a dat drumul, cu producție, investiții, până în 1993-1995, o perioadă bună, ce mai! Spun asta pentru că s-au betonat canale pe lângă drumul minei, mergea trenulețul cu minereu de la Mina Baia Sprie până la Flotația Centrală, se excavau orizonturile de jos la mina Herja.

În legătură cu acea perioadă, atât de diferită prin cele două aspecte, pot concluziona următoarele: în primul rând, e bine să ai stocuri bănești. Nici nu știi când are loc o cădere, o criză. Și doi: deși totul era, paradoxal, revigorat, atât de frumos, după o stagnare înflorea producția, cu tot ce implică de acolo, nimeni n-ar fi bănuț în acea relansare dezastrul definitiv ce va veni.

Nu s-au temut, a lovit în economia românească o mână de criminali la îndemnul Vestului. La fel, noi ar fi trebuit, azi și-n viitor, să nu ne temem, să-i lovim pe patroni. Definitiv!

Un inginer, Trufan Ticu, care semăna cu Florin Piersic, m-a reintegrat în sistem, cât despre P. Ion, consătean, prietenia cu el s-a rupt, iar *Omagiile* mi-au rămas la el, în schimbul unei viitoare sponsorizări, care n-a mai venit niciodată, idee care mă „freca“ și când am intrat – în '97 – în sistemul particular.

N-am prea avut parte de câștig în această parte ultimă a mineritului, deoarece m-am încurcat cu cineva, o femeie materialistă, cu care, în banii de azi, am cheltuit circa 40 de milioane în 2 ani și jumătate. Degeaba m-am gândit apoi cum trebuia să procedez, faptul a fost consumat.

Lucram cu mineri ca „Zama“, se excava la orizonturile de jos mult minereu, îmi aduc aminte de o sedință cu șeful de la Centrală, eu cu o cască nouă, bluză galbenă, tot nouă, el zicea: „Pun bani deoparte fără să știe soția“, plus alte probleme, să avem răbdare cu unele neajunsuri.

Totul – după atâta timp – pare utopic, figurile, gesturile de atunci, dar parcă, într-un timp atemporal – dacă pot să mă exprim așa –, încremenit. Mai ales că nu vor veni niciodată în existență; în primul rând au trecut acele lucruri, apoi, poate nu va mai fi niciodată comunism, măcar c-ar fi necesar (vorba unui pocăit: a fi pocăit nu-nseamnă a merge la o anumită biserică sau alta, a merge mai des, ci a-ți părea rău după sau pentru răul făcut. Nu-nseamnă, așadar, a trece de la ortodocși la pocăiți – măcar c-ar fi necesar). Văzusem undeva – tot un moment-cheie –, în timpul grevelor din '77, o fotografie neoficială. Ceaușescu era la tribună, o curte plină de mineri, unii cocoțați care pe unde, cu câști, dar tineri, având utopia tinereții întipărită pe față. Pe toți, însă, îi va înghiți – pe cei care erau în instantaneul foto, vreau să zic – aceeași utopie a

Nimicului.

Era la modă A. Tămaș, cu *Tună, Doamne, ce-i tuna și De-oi muri, m-ar pune-n groapă...*, pe care le cântam la chefuri cu minerii, căci mergeam cu un grup de prieteni, mai ales că fusesem propus lider de sindicat și-mi plăcea să se discute pe tema aceea când mă întâlneam cu ei.

Apoi, ca un trăznet, a venit Ordonanța, în august '97. E drept că primăvara se vorbea de una mai mică, se și afișase lista, nu eram printre cei propuși pentru plecare – muncitori care absentau masiv. Doamne, de ce istoria nu a mers pe varianta aceea, mai „dulce”? Mi-ar fi făcut plăcere să plec pe șomaj, să pot scrie și citi noaptea, o mai făceam din când în când, dar asta a fost ca un trăznet. Dar o sumă de mizerie – 9-12-16 milioane, circa 8-9-1000 de dolari, față de ultimele trei ordonanțe, de circa 10 ori mai grase. Iar șomajul de după – de mizerie!

Stăteam deja în Ferneziu, eram haotic, dar nu simțeam, oarecum, lipsa confortului, căci într-o noapte avusesem o altercație în Săsar, la bloc, cu niște vagabonzi, pe care-i lăsasem să doarmă la mine. Plecasem de trei ori în Ungaria să-mi încerc norocul, pierdusem la alba-neagra 1000 de forinți, am mers prima data să caut de lucru la Tatabánya, apoi cu marfă la un bazar în Debrécen, apoi în Nyiregyháza, pe cont propriu. Eram amenințat să plec și din cămin, mergând pe Ordonanță. N-am plecat, dar un schimb dezavantajos tot am făcut: două camere pe una, plus flori de mină mari, frumoase pe nimic date unui țigan, dar asta mai înainte.

Până una, alta, e august, mă duc acasă să ajut la cartofi, îi promit la maică-mea un milion; bătrânul – care mersese și el pe Ordonanță de la flotația Baia Sprie – zice că nu-i dă, atunci și-a terminat baia în căsuța părinților, casă trainică, de beton, chiar și beci mare. Ajut și la consolidarea unui zid la casă. E un

anotimp ploios, mă spălam încă în râu. Murise prințesa Diana, în accident, a apărut știrea seara, la TV, dar mă supăr brusc – la niște vorbe de-ale lui maică-mea, referitor la relația ei cu bătrânul și cu mine („să nu dai toți banii la curvă“ sau „ce grijă ai tu pe unde umbă el“, căci am zis: „lasă-l să meargă și pe schimburi la lucru“) – și plec. Nu mai dau un an pe acasă și intru în sistemul privat, blestemat fie!

Referitor la minerit, desigur, îmi pare rău după el. Este ca și cu comunismul sau ca și cu el, plus cu chestia cu Uniunea Sovietică, vorba lui Putin: nu e om să nu-i pară rău după ea, însă e nebun cine crede că va veni înapoi.

Păcat că n-am fost mai ordonat, timp aveam, mâncare..., rămânea de ordonat totul în stil practic: de la măturatul în casă la numărul de pahare băute – orice –, cheltuieli etc. În orice caz, a fost ceva grandios, dovadă stau blocurile construite, pe acelea n-au curajul cei din Vest să le demoleze – la fel ca fabricile – românul, oricât de răbdător ar fi, neavând unde locui, poate le-ar sări în cap. Deși cu capriciile capitaliste – de genul: casă de vacanță, intimitate, blocuri cancerigene –, nu-i mare lucru o autodemolare din partea poporului român.

Sistemul privat

În sistemul particular, în construcții mai ales, sunt tot felul de împruțiți, de bătați, de oameni de nimic. De ce oare?

Dacă undeva la începutul anilor '70, li s-a spus oamenilor: „Trebuie făcut!“ și dintr-odată au sărit în sus, mărinind producția, să zică de la 5 la 15 tone de minereu pe schimb, chiar cu utilaj neadecvat și în condiții foarte grele, tot la fel și acum. Patronul fiind considerat Dumnezeu, la un simplu gest de-al lui, oamenii au sărit pe pereți, să dovedească că pot. S-a păstrat spiritul de turmă din comunism, venerația față de șef, oricare ar fi el, de neclintit, la care se adaugă și paranoismul fiecăruia, pe un sol prielnic – să ducă comanda mai departe, că se poate.

Spun asta deoarece, după o perioadă de șomaj mizerabil (nu ca la ultimele „generații“ lichidate din sistem, care au primit „gras“, numai să iasă din sistem – deja se vedea ce înseamnă disponibilizarea, iar oamenii nu mai voiau să plece), în care aproape am murit de foame, la urmă, nimeresc salahor – după ce-mi vând *Enciclopedia* în patru volume, din 1966 – la N. Șandor, pe strada Progresului – o casă cu etaj, cu acoperiș ondulat, inițial galbenă, apoi albastră, garduri, alei, drumul de acces, piscină, pe care o făcea la urmă firma la care urma să plec eu, apoi, întâmplător.

O muncă grea, timp de un an și jumătate, pentru circa 7-8 milioane (în banii de azi), cam 160 de euro. Nu-mi permiteam decât haine de import, uzate, care, după o spălare, „oboseau“ brusc, dar erau bune, căci cele de calitate erau atunci circa

prețul pe o zi – un pulover, pe două zile – o geacă de pânză (200 lei geaca), prețuri care și azi, când salariile sunt de 4-5 ori mai mari, au rămas la fel. Țin minte că, doi ani mai târziu, când eram deja la firma Mynthos, la salarii nu prea grozave, în zona Semilună, când au avut loc atentatele din 11 septembrie, am mers la un astfel de magazin și-am văzut prețurile acelea.

Zugravii de la dl. Nelu Ș. „o băteau în cap“, adică lucrau foarte puțin pe zi, pe unul, zis „Guriță“, l-a și lichidat, tot cobora la fumat, dar erau trei frați, unul zidar, zis Suru, schiop, unul slab, cu mustață, zis „Moartea“, marmurier, iar al treilea – „Guriță“. Furau, de stingeau, marmură, pe care o îndoseau în fundul curții, în bălăriile și rahaturile pe care le țineau românii pe lângă blocurile din anii '50.

Deși putea interveni pe lângă proprietar în legătură cu salariul meu, bogatul domn G.Ș., șeful de echipă, Nelu Ș., n-a făcut-o, căci eu vorbisem cu G. și l-am supărat deoarece n-am vorbit și cu el, în cadru oficial.

Un an și jumătate, din iunie, împreună cu Tuba cel bătrân, un bâțâit nebun, care ziua în amiaza mare fura beton cu roaba pe stradă – „Îl duc mai încolo“, îi zicea proprietarului. Cu Tuba S., „al lu' Tuba“, cum îi ziceam eu, cu Flaviu, care zicea – când îi spuneam: „Am o rugăciune“ (nu o rugămintă) – „Fă-ți-o!“.

Iarna următoare, în Blidar, la același „domn“ Gusti, la renovat o casă de vacanță perfectă, în pantă, chiar lângă păstrăvărie, sub munți. Ce frumos loc! Un frig și-o zăpadă pe cîste... pentru 5-6 milioane pe lună. „Când va fi mai mult, vom avea mai mult“, zice rigid și filosofic Nelu Ș. Aici vine și Huțan S., cel cu expresia: „merge din țiplă“, referindu-se la gletuit camerele, care stă o săptămână pe lucrul la un tavan și bea tot sucul lui Șandor G. din bucătărie și care, pe perete, trage brazde în loc de glet, căci, zice el, am mai gletuit în noiembrie undeva și proprietarul a și avut pretenția să se usuce.

După el, Alois, cu barbă bogată, cu gesturi largi, face într-o zi și tavanele. Eu îl ajut pe Nelu la ferestrele de la mansardă, mici, triunghiulare. Doi faianțori, cu tot ce pică, adică să nu pice, dar vorba vine, cu mortar tare, cu pietre, recuperat de pe jos, tencuiesc pereții. E frumos peisajul acolo sus, brazii, zăpada etc., dar banii puțini. Nelu, cu mâinile rapide, dar rigid oarecum, ne întinde banii, la Alois mai mulți, deși îi dăduse și împrumut pentru nuntă câteva bancnote. Acum i le dă puțin răsfirate, să se vadă totuși cât e, dar să nu vedem noi, să nu ghicim suma.

Era foarte frig, împingeam, câteodată, mașina până la o curbă, unde era biserica, în satul, cartierul acela de munte, nici nu știu cum să-l numesc. Atunci am început a realiza ce-nseamnă o locuință modernă, la căldură, confort, afară să fie oricât de frig, mai ales că fostul proprietar de acolo – Ioan Pop – fusese un om de modă veche – pereți netencuiți, țevi din fontă. Deși fusese scriitor, modest fiind, și casa i-a fost la fel. Peste toate a venit tăvălugul modernismului capitalist. Pentru viitorul proprietar doar. Cu niște lucruri – farfurii, cuțite, ziare – tot m-am ales de la acel loc de muncă.

Visam o bicicletă atunci, roșie, dar nu mi-am permis-o. O primă de circa un milion, la urmă, când Nelu ia primă o „Leganza“ nouă de la unchiul lui. „Ce mutră a făcut Doru când i-am spus!“, zice Flaviu în fața casei, căci n-am vrut să accept realitatea la aflarea veștii, strâmbându-mă de necaz.

Nelu lucrează și la casa sa în paralel, la placări de polistiren. Circa 21 de saci de adeziv în prima zi de muncă. Trei mese nouă. Atunci, neînțelegându-i pe pocăiți, îmi vine să râd, căci nu făceau cruce când se rugau sau binecuvântau mâncarea înainte de masă. Acum înțeleg că crucea e un simbol al durerii.

A doua zi, două mese, a treia zi rămân doar eu, nici o

masă. Zice: „Tu nu-ți aduci de mâncare la lucru? Apoi, nu te las să faci baie, că miroși a îmbâcsit.“ Cu niște cărți și lucruri, m-am ales la el atunci, la o curățenie generală.

Sunt pus în ziar, iar el zice: „Dacă doar ici-colo câte o poezie, vom ajunge cu barba la genunchi până s-ar publica totul!“; deși fratele său, Ghiță, mi-a dat 50 lei (circa 200 azi) să-mi tipăresc ceva. Eu, care voiam să-i explic evoluția poeziei moderne!

Atunci mă pasionau cenaclurile, festivalurile mai ales. Fusesem la „Vasile Lucaciu“, unde salutam ca legionarii, cu mâna sus, la melodia lui D. Dobrican *Noi suntem români*, dar tot degeaba.

Acest Nelu Ș., în perfidia lui, plătește slab, dar cumpără două biciclete la fete, primăvara, motiv cu care chiar cumnatul său pleacă de la el, un pocăit, puțin curvar. Aici am tras ca bivolul, am început să văd pe viu ce-i capitalismul: să faci capriciile patronului, să ți se permită întinderea păturii cât vrea el, să dorești și să aplici doar pozitivul – la orice vorbă aruncată nelalocul ei, justificat sau din greșeală –, supărând pe cineva, s-ar putea rupe sistemul. Acesta-i capitalismul: trebuie să-i cureți și rahatul, la propriu – cum făceam pentru câinele parvenitului, din țărcul care-l avea lângă gard, în mijlocul curții. E drept că, o dată, drept pedeapsă, a curățat Tuba S., pentru că lipsise neanunțat. Dar, vă rog să mă credeți, câinele căca gros, bogat și insuportabil la miros – după atâtea bomboane, porcării artificiale și capitaliste. Era unul, Arthur, bâțuit, zugrav – îmbătrânit prematur, fără stare. Deși pocăit, fuma, dar nu suporta alcoolul – maică-sa murise în timpul unui revelion cu sticla de vodcă în față. Era tocmai bun de model – ca rapiditate – pentru nebunii de patroni.

Epoca Mynthos

Vorbeam de nespălații și tremuricii din construcții... Ei bine, la firma Mynthos erau din belșug. Și nu pentru că în 6 ani, fără 3 luni – cât timp am stat acolo, prima dată – s-ar fi perindat circa 30-40 de inși, pe lângă nucleul de bază (la un moment dat, la Remeș acasă, când lucram doar niște ajustări cu unul Begu, le-am calculat numărul), ci pentru că așa e spiritul de turmă în construcții, amestecat cu lipsa de cultură, plus bravura.

Să-l amintesc pe Ariton, cu un singur ochi (cel beteag și-l pușcase cu o capsă la Filatură, vrând să le sperie pe niște femei - le-a tot speriat, ciudat! - care avea culoare albastră, deși celălalt era căprui); era mic și nelalocul lui, cum era - ochiul - iar el urla cam așa: „Hai, hai, handicapaților!“, după care, câțva timp, te lăsa în pace.

Se aciuase pe la firmă unul blond, creț, puțin înalt, Tomiță, de prin Căvnic, un pierde-vară. La Radu, pe deal, în spatele spitalului TBC, cum în spatele casei era o grădină în pantă, acolo lucra la beci și echipa „Luceafărului“, un tip slab, musculos, mort la 45 de ani – tot de-o hârtoapă. În una din gropi era un șobolan mort. Când am mers să iau apă, i-am văzut ochii: unul era de un albastru neverosimil, la fel ca al moșului – poate fusese și el lovit. Spunând asta, a auzit și Tomiță; mai târziu, m-a spus în public, la moș – se putea altfel?

Apoi un fierar-betonist, Mișu, cu mustață, rotund la față, puțin solid, bâțâit, nebun.

Să nu-l uit și pe Aurel, solid, rigid, cu barbă uneori, un țăran din zona Lăpuș, care de-abia își trăgea pe picioare ciorapii de lână vara.

Apoi, Porteka, unul dintre frații P., foarte rapid, repezit, parcă era o ciocănitore mare, în contrast cu frate-său, Imi, slab și lent.

Apoi, Adi T., un „bulan“ slab, creț, care-și ținea gura închisă, nemișcată, la fel ca Rocky, deși la volum nu prea aducea cu acela și care cânta: „Bun e vinul, dar mai bună-i dragostea“, hit pe atunci la modă, în 2000. Acesta mai avea o vorbă: „ce, ce, ce bulan“, cum era dințos, parcă scuipa vorbele.

Am nimerit în Firiza, la o lucrare puternică, la niște nemți, betoane trase cu funia... o serie de nespălați și aici: unul, Ioniță, cu mustăți bogate, galbene, cu moacă de ungur, care, în timp ce stătea pe terasă, vorbind cu proprietăreasa de sus, dădea gaze, vorbind tare, să nu se audă.

Salariul meu era mic, ne conducea un inginer cărunt, cu figură de senator, care se luase gură-n „sulă“ cu patronul de la instalații, Ambrozie. Târziu, după trei-patru ani, mi s-a mărit acceptabil, de la 55% din salariul unui dulgher sau faianțor bun, la circa 70/ 75%, cu care am reușit să mă mai descurc.

Era un maestru, Achim, cu figură de activist comunist, care se avea „per tu“ cu patronul, se enerva repede, în rest era om de treabă. Se zvonea că ar avea 800 euro salar. Nu știu de ce se rup în figuri firmele care de-abia-și plătesc muncitorii, să dea, pe nemerit, foarte mult unora.

Tot aici m-am îmbolnăvit de două ori: o dată de hepatită, iar a doua oară mi-a intrat beton în cizme, făcându-mi niște tăieturi urâte.

Pentru a vedea îngustimea sistemului capitalist, este destul

un singur lucru: patronul – deși exact după un an, cu totul întâmplător, în cazul unui accident real, pe care nu ți-l poți alege sau premedita, poate iese cu totul altceva sau, mergi fictiv pe „boală“, atunci așa a fost în cazul meu, rănirea cu betonul intrat în cizme. N-a sesizat că e un an între „foile de boală“, văzând că e a doua, a întrebat: „Ce, iar ești pe boală?!“, până i-am explicat ce s-a-ntâmplat, iar picioarele arată foarte urât, ca la boschetari, am zis eu.

Am rezistat la șanțuri, cărămizi, betoane, muncă brută, până când, la urmă, lucrând „pe Negrești“ și apoi la Carei, în detașare, deși mergea treaba, firma a preluat-o Dorin, bățaitul, când s-a rupt în două. De aici a început degringolada mea.

La Carei, „moșul“ desena pe beton ori pe asfalt cercuri, ca Arhimede, la prima oră a dimineții, zorindu-ne până ne enerva. Apoi, la o lucrare în oraș, dă după mine cu un dreptar, pe care-l țineam drept, dar el, dând nivelul strâmb, era logic să fie înclinat.

Alte personaje: un Viorel, bățait, zugrav, de treabă, cu salariu mare, dar care a plecat după câțva timp. Romi, țiganul, care și-o scula (avea o sculă strâmbă, cu pete roze, parcă ar fi fost vulcanizată). Doamne, cum râdea unul Gheorghe când ziceam așa. Un mutulică rigid, Roli, a avut ocazia să vadă două scule, într-o zi, a lui Romi și a mea, a lui Romi sculată, a mea culcată. Să nu uit de frații Mande, dintre care Claudiu, mai dezghețat, Romulus, apoi ultimul Romică, care dădea gaze de se simțea la 100 m, bubuia de prostie.

La acea firmă m-am îmbătat puternic, adică am fost, de către colegi, la început, de vedeam dublu și am dormit în pivniță. Romi, țiganul, a dormit pe WC, la bar, tot o jumătate de zi, în Firiza.

Despre Man, cel cu care m-am certat sau despre Viorel, șeful de echipă, cu salarii frumoase, lucrând la casa „Koller“,

ce să mai vorbesc? Au fost și-au trecut. Greu a fost c-am răbdat atâția ani salariu mic, până m-au adus, cât de cât, la „adevăr“. Am fost prost, evaziv, laș, neglijent stând atâta timp la o firmă cu salariu mizer. De fapt, patronii sunt niște zei cu picioare de lut, nu sunt liniștiți, poate nici sănătoși – ca orice muritor de rând – dacă nu se spijină existențial pe ceva. Se agață de ceva. Fie chiar fals acel ceva, o societate imperfectă va naște valori imperfecte. Numai noi îi vedem ca pe niște zei, pe ei care sunt niște porci; poate fug de moarte mai abitir decât noi – au și de ce: pierd enorm plecând în lumea umbrelor, pierd bunuri materiale, chiar agonisite strâmb.

*
* *

Patronul, cărunț, cu figură perfectă de funcționar, pleoape, gene scoase în evidență, când te privea, parcă te întreba din aceste două părți ale ochiului – părea foarte inteligent atunci, am mai văzut asta la un croitor din zona mea –, a murit la vreo 50 de ani, după ce slăbise hăturile firmei.

Celălalt, bărbos, slab, la fel, nu peste mulți ani și-a încheiat conturile cu viața, tot prematur, din cauza viciilor. Fumător, și acesta, înrăit, nu a luat cu el bunkerul pe care și-l făcuse – o casă cu excesiv de mult fier-beton în ea. A murit în drum spre Cluj, pe „salvare“.

M. Dorin, cel care preluase „construcțiile“, fost merceolog, înalt, cu nas drept, puțin bățuit, purta numele nevestei – Mutter – conform principiului: s-a măritat și nu s-a însurat și din prea mare dragoste față de nevestă, dar nu în ultimul rând (ori poate i-a fost rușine de numele său de familie), pe care o iubea sincer. Ea era fumătoare înrăită, el renunțase la un moment dat. Era însă un escroc: se oploșise pe vremea aceea acolo, la firmă,

unul Ciorbea, un prostănac cu ochelari. Fiindu-i milă de el – deși nu avea meseriași –, nu-mi făcuse mie contract în favoarea lui.

Gyula – un șofer cu figura lui Hitler și vârsta acestuia (mă refer la perioada de glorie a lui Hitler, după 45 de ani), era slab, fără personalitate – se tutuia cu patronii.

Doamna R..., slăbuță, arhitectă de birou, era tipul de femeie care trăiește mult. Poate fi întâlnită în orice epocă, atât doar că-n trecut ar fi avut hainele mai spălăcite, căci așa ar fi fost culorile atunci; în rest, siluetă neschimbată de-a lungul anilor.

Despre dulgheri... mai merită menționat A... (chiar dacă mă repet – l-am mai menționat – o fac pentru a scoate noi aspecte ale lor), solid, șaten, cu mustață, figură de artist de muzică populară – i se spunea „pruncul“. Un mut în dungi – mut sadea. Peste ani, nici nu mai semăna cu el însuși. Gras și cărunt, sur – adică gri la culoare –, emana parcă acea culoare persoana sa.

Desigur că numeroși pierde-vară s-au perindat prin firmă; poate că pe unii i-am menționat în jurnal, pe alții nu. Pe unii îi voi mai pomeni în cele ce urmează – „peisajul“ uman, însă denotă că sistemul capitalist este cu „mână largă“ când e vorba de escroci, nevolnici, boschetari și, mai degrabă, plătind unele capricii față de aceștia: nu vede, nu aude, are o inimă de fier față de cel care ar merita. O imperfecțiune crasă, pe care am întâlnit-o de câteva ori în firmele acestui blestemat sistem. La fel – ca să parafralez o cunoscută întâmplare din *Biblie*, referitoare la distrugerea celor două orașe Sodoma și Gomora, care erau pline de păcătoși –, dacă Dumnezeu ar fi găsit zece oameni cinstiți, nu mai mulți, le-ar fi cruțat. La fel și eu, în sens mai larg – din circa 30 de patroni cu care am avut de-a face, doi-trei buni mi-ar fi fost de ajuns să nu condamn sistemul. Aș

fi zis că din zeci de răi – la mii de oameni –, i-am găsit doar pe ei și nu imensul procent de buni – doar pe cei doi-trei, semn că există undeva și majoritatea pozitivă.

Ar fi fost și muncitori harnici, gen Neamțu', dar care era instabil – pleca și venea din firmă. Sau acei tineri încadrați de batjocură, aproape de nivelul salahorului, gen Ionel – zis Poprica, zis și „musca”; mic, negricios, pomădat, semăna ca două picături de apă cu unul Victor, electrician, un farsor de prin anii '80.

Sau Pop S..., „Buzilă“, cel care s-a împiedicat de-o floare, care molfăia nu fumul, ci țigara.

Frații Manda: dintre toți, cel mai mare, Claudiu, era mai dezghețat. Nevastă-sa, Claudia, recăsătorită, avea un frate tot Claudiu. El avea doi frați: Remus – mijlociul –, cu șuviță pe frunte, tip Bănescu, mai era cum era – pusese doar patru bucăți de gresie într-o zi, doar o completare la o intrare în cameră. La ora 16 – la fel ca lui Arhimele cercurile de pe nisip –, soldații romani – cei care aduceau parchetul – le-au călcat, deranjându-i-le. La care, el, zbuciumându-se, bâigui următoarele: „Mă, mă, mă...“.

Cel mai mic, Romică, însă bubuia de prostie. La un hotel în renovare, pe hol, iarnă fiind – într-unul din capete – era, de fapt, chiar parterul, dădu-se un gaz, o beșină atât de împutită că s-a simțit până în celălalt capăt. Era de anul trecut, stătută, cum era început de an, trebuia să scape de ea, s-o elimine din stoc.

Sorin Bunicuțul – slab, gârbovit – molfăia fumul, avea, de fapt, un tic nervos, care-l făcea să pară așa. Un dulgher mic, puțin gras, țaran, tânăr pe atunci, dar peste ani aproape neschimbat, era poreclit „Găunul“ (viespe – popular).

Un altul, șchiop, cu o șapcă cu cozoroc, avea și o poezie în legătură cu trasul cu tunul, care suna cam așa: „Fochistul trage cu chistul,/ fochista trage cu chista“, adică un tun cu țevă foarte lungă. Avea o șapcă cu cozoroc, pe care scria „Arizona“ – îl

poreclisem așa; apoi, șchiop fiind, mi-era rușine să strig după el astfel. Când se referea la premiul de Crăciun, pe care urma să-l primim, mânca semințe, parcă mușca sau rupea cu mâna, dintr-o bucată de premiu – care ar fi fost o lipie uscată, la fel cum, cândva, un dulgher de mină, mai pămpălău, mâncând semințe pe mașina minerilor, arăta un carnet de CEC – poate de 100.000, în bani socialiști – câștigate în mină, cinstit.

N-aș putea trece mai departe fără să-l menționez pe dulgherul Liviu, care se ținea puternic. Era el îndesat, dar nu înalt. Un zidar, Liviu S., cu adevărat solid – îl lua pe sus, în spate, cu picioarele în aer, încât acela începuse a se bălăngăni ca o păpușă. „M-am lăsat“, fu răspunsul. I se mai spunea și „neagra supărării“, după un personaj de la ei din sat – acești țărani-dulgheri erau din zona „Candela“ – mă duce cu gândul la un candelabru imens, cuvântul acesta - de prin Groșul românesc, adică Groșii Țibleșului. Sau îi mai ziceam: „mămucă, adu batista din jebul buzunarului“ – cum zicea, încurcând cuvintele, unul de la noi din sat poreclit Hoște pe vremuri (de la maghiarul „hallgass-te“ – „taci, ascultă“ – joc de cuvinte, confuzie chiar; apoi zseb în maghiară fiind buzunar. Românul l-a preluat în vorbirea proprie, mai zice și așa la buzunar).

Dan Mureșan – poreclit Muri mic –, tânăr, șaten, 18 ani, pe vremea aceea, lucra la Firiza împreună cu taică-său. Acesta din urmă era înalt, siluet, păr alb ondulat – 49 de ani –, avea o decență de funcționar. Tânăr fiind, sărea ca o vrabie, de colo-colo, își făcuse o pasiune din a-l întărâta pe „Găunul“, care se lua după el.

Să-l mai menționez și pe Tomiță, un farsor din Cavnic, pe frate-său, Bogdan, mai calculat, acesta din urmă avea o prietenă de excepție, care purta blugi albaștri, pe corp. Apoi, desigur, pe Joska, zidarul, care a plecat și-a venit din firmă –

prima dată cu un Nicu Ciubotariu, ajuns mare șef de echipă la Sepultura, plus cu unul Doru, negricios, poreclit „Maimuțel“ – amator de țigară și alcool, ca orice român (la un chef, la „Cocoșul de aur“, îmbătându-se brusc, cânta: „De-oi muri, să mor sătul/ Și de pizdă, și de cur.“). Adevărat, nu peste mulți ani, la 50 și ceva, a mierlit-o, nu prea bătrân, deci.

Șeful de echipă, pe vremea aceea, fusese Man. Înalt, slab, creț, circa 45 de ani, semăna cu un domnitor – oricare ar fi fost – din trecut. Își ieșea din fire – fusese un porc – nu avea copii –, mă alungase de la echipa aceea – n-am auzit când m-a chemat, eram la poartă; toți au mâncat rahat – erau pe schelă, neobiectivând nimic. Peste ani – mai exact în august 2018 –, mă întâlnesc cu el. Trece pe lângă un bloc, eu tocmai ieșeam, cască ochii mari de mirare, mimând sincer surpriza că mă vede după atâta amar de vreme sau, pur și simplu, rămâne cuplat într-o mirare prostească, o mască pe față – de protecție – să nu-l apostrofiez pentru ce-a fost. Până la urmă, furând materiale „pe rupte“, a fost dat afară. Și când te gândești cât de bine a fost văzut la început!

Aș mai menționa aici pe următorii: Vale Vasile, un dulgher plin de energie, care exploda pe loc, uneori, în rest calm, era un mut. Mai târziu a paralizat parțial. Frații Porteka – Imi era calm, calculat, avea o idee fixă: fetița, zeița lui, e bolnavă, are ceva la cap. Era în stare să lucreze enorm ca program, în timp, să-i dea bani zeiței lui. Deși credincios, păcătuia sexual. Frate-său, Petre, avea o moacă perfectă de ciocănitoare, cu nas scurt, deși nu gros, instabil fiind cum se bățuia la fiecare pas. Să-l mai menționez și pe Ciorbea, acel funcționar ratat, cu ochelari. Deși-l păștea gândul morții („Pe mine, frate-meu mă va îngropa“ zicea), de aceea făcea donări de bani la copilul acestuia – deh, ca orice român slugarnic; acesta trăiește și azi. Când striga „Moșul“ (adică dulgherul Ariton, cel cu un singur ochi) la el, aproape că

intra-n pământ, făcea gesturi nesăbuite (voise să bage niște suportți de fier, popici, în celula electrică, deoarece Moșul îi urlase: „Bagă-i înăuntru!“ fără să specifice că-n casă).

La instalatori erau: Johnny – șeful, cu un mers rapid, aplecat pe spate, fuma „Carpați“ fără, în rest țăran sadea, neschimbat peste ani – avea un frate, Călin, slăbuț, cu părul legat în coadă. Paradoxal, acesta s-a îngrășat, nevoit fiind să se lase de fumat. Primul îl avea slugă pe Petre – unul îndoit, măcar că nu era bătrân, cu mustață stufoasă, fumător înrăit. Servil, îi ducea aceluia geanta cu scule. Peste ani l-am întâlnit pe acest Petre – e „om de afaceri“, zice el.

N-aș putea încheia fără să-l menționez pe Pleoapă, zis și „Clipa“ – slab, fin, îndoit și el, cu mers de hârciog. Peste ani, aveam să întâlnesc unul care era genetic la fel ca el – îi ziceam Clipa, Pleoapă, Cămila, Curcanul, Cocoasa, Gogoasa, Dromaderul, Gâscanul. Semăna cu primul ca două picături de apă, atât doar că mai tânăr.

S-au mai vânturat și pe la acea firmă unii ca: Vasile, slab, un țăran, la 47-50 de ani, poreclit „Mîciocul“. Sau „Moșul“ – unul înalt, de 49 de ani, cu figură de actor american, puțin gras. Sau copilul lui Vasile, un tânăr, cu ochii albaștri, nu prea înalt, necalificat, la care striga Moșu’ – dulgherul cu un singur ochi.

Am fost prost sperând atâta timp acolo într-o majorare de salariu – iar teroare, era cât încape. Trăiam cu speranța, deoarece mă îndrăgostisem și de două gagici, opuse genetic: Rodica, frumoasă ca o indiană și Lily, cu nas drept, corp de statuie grecească. Păcat că n-am avut noroc la ele. Acea perioadă, caracterizată printr-o răbdare excesivă, a fost, totuși, deși lungă – am câștigat vechime –, negativă per total. Câteva bravuri merită menționate chiar cu riscul de a mă repeta la unele, fac aici un rezumat. M-am îmbătat criță de două ori: o

dată în Firiza, de-am dormit în beci, după pălincă. La fel, vreo doi ani mai târziu, în Tăuții de Jos – tot după pălincă. În ambele cazuri, prânzul a fost „subțire“ – slănină și, respectiv, margarină. Bolnav de două ori: hepatită acută – aproape două luni de concediu medical, apoi infecție la picioare – de la beton – la exact un an după. Îngustimea sistemului n-a vrut să mă vadă bolnav. O ciorovăială majoră cu unul Man. La fel, eu am fost cel vinovat, căci patronul, în zilele acelea, mă văzuse „plimbând“ o cârpă. În rest, tot felul de nespălați și sadici, plus muți, ca la orice firmă, care – mai mult sau mai puțin – cântă în strună puterii prin nepăsarea, obediența lor.

Rezistență n-aveam, poate de aceea aveam salariu mic. Fumam pe vremea aceea, plus că țineam legătura cu Pașca L., un fost coleg, pe care azi îl văd strict negativ. Capitalist sadea. În sistemul meu dualist de valori, nici nu poate fi altfel.

Era vremea casetelor; cumpăram cu duiumul, chiar și bune, când am început să-mi permit, pe serii, mai ales selecții de populară și de nuntă – manelele apăruseră mai târziu, așadar muzică pe plac. Și eram îndrăgostit de cele două femei frumoase: Rodica și Lily. Fie că am avut ghinion, pur și simplu, fie că n-am intervenit la timp, n-am avut noroc la ele.

Era unul Romică, cel care-și scula sexul prin hală ori partere de case, oriunde lucram. În rest era băiat decent, pieptănat într-o parte, ca Arnold, purta costum de blugi, elegant. Îi ziceam, câteodată, referitor la o figură de karate: „Hai să facem un *om cuminte*“, cum îl vedeam așa aranjat – și nu *om kumite* – iar el zicea: „Facem!“.

În rest, avea pasiunea alcoolului și a fumatului – aceasta din urmă excesivă.

Venise unul, Mugurel, înalt, blond, slab, purta costum de haine ca un fel de blugi și geacă verzi, pantalonii până la genunchi – îl pusese „Moșul“ să facă ceva – el începuse să mângâie niște mustăți de fier-beton. Mersese până în piață, apoi

venise – eram lângă gară, la un apartament –, mănâncă la amiază ceva ca niște bucăți de portocală – am crezut că mănâncă portocale cu portocale, căci mai înainte desfăcuse una, acelea erau mai mari, acestea erau ca niște viermi groși, galbeni – era pâine cu ou; l-a dat inginerul Achim afară. Zice Vali V., dulgherul: „A avut firma tot soiul de oameni, dar ca ăsta n-a avut. O să ia mai repede bani de aici decât de la Aramis“, de unde venise.

Rodica era o indiancă, cu chip perfect. Nasul puțin drept, părul pe spate, un corp de excepție și o frumusețe nu mai prejos decât a reginei Nefertiti. De câte ori nu mi-o imaginam așteptându-mă seara - era taxatoare - la unul din capetele traseului – sau, pur și simplu, eu să urc pe autobuz, să mă desfăt cu ea, undeva în intimitate, dar n-a fost să fie.

Lily era la polul opus: corp musculos, blugi strâmți, nas drept, păr șaten, corp de excepție – avea ceva ultra clasic în ea: o frumusețe nealterată de civilizație. Nici cu ea – deși era afectată de faptul că o așteptam dimineața în stație – întorcea capul după mine uneori (oh, prostii ale vieții, cum n-aș vrea să vă mai repetați – doar ocaziile din care ați izvorât –, cum aș ști atunci să fructific totul!), urcând în autobuz – se înfiripase o dragoste pe care n-am știut să o fac practică intervenind, ducând-o mai departe, astfel că totul s-a stins.

Trecutul

Incursiune în trecut de pe o insulă din capitalism. Primul aruncat de undiță în „Marea uitării“ – sistemul de stat și mineritul, în particular, în mic ca descriere.

Dacă te gândești bine, răscolești amintirile, ceva, mă refer la nuanță, urcă la suprafață. Altfel, tinerii de azi n-ar ști nimic. Poate, nici n-ar avea nevoie. Tumultul datorat unei activități adevărate poate avea o anumită intensitate. Poate fi ordine totală, să cuprindă o activitate, o țară, o regiune sau numai parțială – o uzină, un oraș. În ambele cazuri, sistemul ordonat va fi mai echilibrat decât unul lăsat la voia întâmplării, mai logic, mai complet, Acum depinde de unde au pornit toate – cât de genială a fost mintea care le-a gândit.

N-am citit *Republica* lui Platon, nici cele ale lui Campanella sau Thomas Morus, de mult mai târziu. Sigur că se referă la ceva mai bun decât societatea sclavagistă și, respectiv, decât cea a Evului Mediu târziu. Dar – oricât de bine gândite ar fi – acele societăți inventate poartă pecetea epocii, în primul rând. Poate fi vorba de o școală publică sau o baie publică, dar nu și despre o stație de telefoane publică – așa ceva nu exista atunci. Ideea este ca bunul să fie public, să aibă acces toți la el. Dacă ar fi fost cunoscut betonul, s-ar fi zis: clădiri publice din beton, nu din piatră – un element nou inventat și aplicat în folosul tuturor. Totul din dorința de a corija societățile de atunci. O grupare individuală perfectă – dacă ne referim la ceva

mai redus, – ar fi folosit totul echilibrat la nivel de oraș sau grup de oameni: toți cizmarii – de exemplu – să-și pună bunurile în comun, să aibă pe baza acelor avuții tot ce doresc și-i necesar, în primul rând școli, spitale, băi. Acumulări nejustificate într-o singură direcție n-ar fi existat. Dar acest lucru, redus la o comunitate, n-ar fi putut fi oglinda unei societăți: cazuri izolate s-au văzut de-a lungul istoriei, de societăți echilibrate, mai mult sau mai puțin perfecte.

Dar cea mai amplă experiență a fost comunismul, deși nu a forțat factorii excesiv: alimentația perfectă, toate canalele betonate, de exemplu, toate șoselele, șanțurile, baie zilnic etc., ca într-o halucinantă și perfectă utopie a viitorului. Totuși, experimentul a fost vast, nemaintâlnindu-se la asemenea cote în istorie și, desigur, grandios. S-au pus în comun bunurile: centrele de producție în special, dar și celelalte: școli, dispensare, spitale, băi comunale. S-a vrut să se vadă cum ar acționa omul – ca și forță de muncă etc. – dacă n-ar fi existat acea acumulare nejustificată într-o singură direcție. Dacă la început avântul a fost enorm, schimbând fața țărilor respective, apoi, încet-încet, sistemul a început să se apropie de un punct mort, la fel ca o navă cu pasageri izolați – dincolo de ea totul a înflorit, plus că n-a mai ajuns la țintă. Mai trebuie să ne ghidăm și după capriciile umane – poate că până în cele mai îndepărtate cătune și conștiințe n-a ajuns nici socialismul; întotdeauna omul – nu se știe precis de ce – va mai păstra porcăriile, capriciile nejustificate, lucrurile josnice în suflet. Din acest punct de vedere, socialismul n-a fost perfect - ca primă fază a orânduirii propuse. Plus că – tehnologico-calitativ – a reflectat performanțele unei epoci. Nu putea să fie conceput, aplicat cu realizările viitorului, deși – cum am menționat – organizatorico-moral era ceva superior capitalismului.

După „Revoluție“ însă, tot negativul – mai ales la

popoarele barbare – a izbucnit cu o neobișnuită forță la suprafață. Mizeria, lenea, ascultarea oarbă față de șefi, care justifică sistemul inegalităților – capitalismul –, iar pe patroni îi face niște zei, au arătat – în cazul poporului român – ce-a fost în istorie: nimic. Un pensionar jucând cărți în timpul liber, chestie perpetuată de-a lungul timpului – vezi Dinicu Golescu – în dauna unor activități nobile: plimbare, emisiuni TV – documentare etc. denotă micimea sufletească a acestora.

În socialism, nefiind nici ele toate roz, am mai avut de-a face cu bârfe, beții, crime etc. Poate a fost doar la suprafață acea transformare – schimbări masive au fost: industrializare, colectivizarea agriculturii etc., poate altfel mulți nu s-ar fi născut dacă nu erau acele „mișcări“ de natură economică, socială, apoi, izvorâte din politic.

Voi descrie astfel persoane din trecut, întâmplări, sisteme. Oricum, amprenta unui alt tip de societate a fost hotărâtoare asupra destinului uman. O activitate vastă, febrilă – la numărul de locuitori, de unități economice, etc. și-a spus cuvântul: s-a construit cât pentru zeci de generații. Din păcate, omul n-a fost perfect compatibil, capricios a fost chiar și atunci, în socialism.

Poate mai era bună puțină constrângere a micilor lucruri care scăpau de sub control, dar care, la scară națională, puteau fi hotărâtoare. Poate nu s-ar fi perpetuat în cealaltă orânduire, cea capitalistă. Ar trebui ștersă pentru totdeauna din mintea românului ideea de lene, de furt; așa cum știe că trebuie să mănânce, să știe că trebuie să-și plătească aproapele, dar vede doar interesul propriu, prin jonglerii - dacă se poate.

*
* *

Când eram copil, mai existau bandiți, socialismul nu stârpise filmele gen de aventuri, cu crime, nici cele cu cowboy, cu bandiți în general, unde era prezentă lupta, dualismul bine-rău. Mai mult, chiar noi ne jucam „de-a pistoalele“, mimând acea luptă – astfel de jocuri poate erau necesare pentru farmecul copilăriei, dar nu aplicate-n viață. Undeva, într-o tabără a anilor '70, la Vîrteju, lângă București, se zvonea că ar fi chiar bandiți. Nu știu cum ar fi arătat, poate cu blugi, cămăși de supra, chiar în carouri, pletosi, tineri.

*
* *

Nici cu bețiile nu era mai bine. Oamenii beau din plin, după activitatea zilnică, erau bufete și restaurante peste tot, mirosea a urină înăuntru lor, pe holuri mai ales, dar – de aceea spun că fiecare societate este o oglindă a timpului său – nu erau pastile de clor puse în pișoare. Nici sensibilitatea nu era atât de mare ca azi. Erau haine de supra, azi lumea nu le-ar putea suporta, fiind iritante.

Exemplul cel mai elocvent de beție l-am avut în familie. Taică-meu se îmbăta adesea, făcând scandaluri de proporții. Nici lumea nu era atât de sensibilă – altfel nu l-ar fi suportat –, plus că era și mai proastă, nebăgând în seamă atâtea. Dar asta era!

*
* *

Ironie exista și atunci. Este destul să-mi aduc aminte de stricta ironizare, plus putere de dominație, pe care o exercitau

cei mai mari – și nu numai. Unul, cu figură de infractor, adică nas întors – gen regele Carol al II-lea – mi-a zis, deoarece întârzasem, ca și copiii, undeva departe de casă, dincolo de Valea Vii, spre alt sat: „Ce, trebuie să te mulgă?!“. Erau ironii pe care eu nici nu le-aș fi știut sau aplicat. Izvorau brusc, pe loc, dintr-o sclipire și agerime a minții native, la fiii românului. Din aceștia ies oamenii fără defecte, de mai târziu, dar cu un destin comun, din păcate: tractoriști, șoferi, lăcătuși.

Este destul să amintesc aici ironia „Miciocului“ când mă defăima în public, referitor la sexul meu, la mărimea lui, să râdă toți. Sau ironia la adresa faptului că eram gras, că aveam „țâțe“. Cei mai tari aveau un adevărat cult: se știa cine-i mai tare într-o clasă, într-un sat etc. Erau adevărați lideri: unul – Anton – mersesem cu el într-o tabără, chiar în aceea de la Vîrteju, era foarte încrezător în sine (peste ani a murit, la 34 de ani), era masiv, serios, mulatru la figură. Avusese probleme cu fiara.

Sau feciorii: unul Nicu, de statură medie, puțin aplecat, musculos, va deveni peste an țăran sadea, vecin la noi la țăară – despre el se știa că-i cel mai tare. Nu știu ce-ar fi zis de mine, cu sportul meu, căci ridicam mai mult decât el..., dar așa-i lumea.

La liceu, la fel: treapta întâi și treapta a doua. Dacă printr-un genetic de excepție erai puternic, se dezmințea regula. În rest, făceai sector, adică șmotru... dacă erai la internat. În armată însă o luai de la început, după cum bine remarcă și cu năduf unul în armată – eram la spitalul militar Iași: ești cineva în anul IV, apoi, dintr-odată, armata, iarăși biban, adică un nimeni.

*
* *

Există un mers, o angrenare, determinate de roțile dințate ale existenței, încât orice am face, cred că-i – deocamdată – în zadar. Dacă peste zeci de ani ne-am trezi de undeva și am vizita o societate, am vedea că – eterogen – e compusă din indivizi cu roluri diferite, dar posturile, ocupațiile lor par că ar fi firești: atâția mecanici, atâția cerșetori, atâția oameni bogați, plus cei comozi, în posturi călduțe – toți pe locurile lor parcă de când lumea – firesc să fie așa – și, încă o veșnicie, s-ar părea că mai trebuie să le ocupe. La fel și tragediile. Nu-i sat sau epocă să scape de ele: câte un incendiu, câte un înecat sau cine știe ce altceva. Ca și celălalt senzațional, pozitiv – geniile –, unul ultradotat la nu știu câți locuitori, rare însă, din păcate. Și să nu uităm capriciile!... sunt și vor fi...

Furturile iarăși erau obișnuite. Nu m-am putut nici eu abține, elev fiind, de vreo câteva ori, nu atât dintr-o pornire atavică a răului, de a face rău apoi, ci mai ales de-a realiza ce proporții ar avea viața altfel, cu acel câștig, fie necinstit – asta te determina, fie și copil, să faci asta. Orice morală, însă, se reglează de la sine. Azi nu m-aș atinge de un fir de păr de ce nu-i al meu și nici n-aș strivi o muscă, n-aș fi făcut-o nici atunci, dar poate nu le gândeam la fel de clar.

*

* *

Sacrificii, rău existau și atunci. Să ne gândim doar la armată: cât trebuia să lași din munca ta pentru stat?! Sau o făceau toți? Nu existau și posturi călduțe, de furieri, unde cei cu înclinații de comercianți să se ascundă? Când mă gândesc cât am suferit pentru șefii sau patronii de mai târziu, în general pentru poporul român, mă apucă groaza. Cine mi le va da vreodată înapoi?

*
* *

Dintr-un punct de vedere – dar numai unul – era logic ca tu, cel nou venit la liceu sau la armată, să faci muncile de jos, pentru că „veteranul“ le-a făcut la rândul său. Logic ar fi fost, însă, să nu fi fost acest obicei, atunci fiecare și-ar fi făcut partea sa - sau să fie cazați separat, pufanii, nu cu veteranii, dar cică pentru călire. La fel și cu instrucția prin noroi și altele, în caz de atac al inamicului. Dar dacă nu era cazul? Cred că mobilul era, în primul rând, răul din om, să poată fi aplicat.

*
* *

Ce-i drept, tragediile se întâmplau mai rar, dar existau – dacă ne referim la răul extrem. Ba o crimă, ici-colo, auzeam că cutare l-a ucis pe cutare, cine știe de la ce; cutare s-a curențat, s-a înecat etc. Nu știu de ce au loc aceste rele majore, ce forțe le determină, urcă brusc la suprafață, dar există, răbufnesc, din păcate, dincolo de crusta existențială.

*
* *

Modești au fost și vor exista, poate, atâta vreme cât va exista neamul omenesc. De aceea spun că socialismul n-a fost complet – unele metehne, deprinderi ale omului n-au putut fi eradicate. Vorbim de lovituri de soartă în cele mai multe cazuri – în toate tipurile de societăți, din păcate. Oameni pe care-i pasc necazurile, îi pândesc răul tot timpul vieții – parcă

dinadins și-ar căuta neșansa, sărăcia etc. Dar la unii parcă e o cădere proprie, adică așa ar trebui interpretat totul – mai ales la cei care nu prea au pretenții materiale din start – la care mai trebuie adăugată și dulcea delăsare, lene, apărută sau poate accentuată cu vârsta. Am întâlnit deunăzi un om înalt, avea spre 50 de ani, brunet, cu mustață, poate că fusese un zdrahon de om, chiar o variantă de Hitler. Boala și veniturile modeste l-au făcut să se retragă sub o carapace proprie, încât umbla cu haine vechi, uzate, peticite, mai ales pantalonii. În plus, dorințele i s-au redus treptat.

Unii stăteau în case modeste – de 5 x 5 metri pătrați – și nu era departe de adevăr această afirmație: mă mir cum de-au trăit, totuși, aceștia, cum de nu s-au îmbolnăvit – sigur se spălau greu, rudimentar, din an în Paști.

Era unul în Cavnic, Bovnoschi – doar am auzit de el, îmi spusese Mister-pasăre despre el, stătea tot singur, într-o căsuță, bătrân, poate neam cu culturistii Bovnoschi –, apoi unul la noi, Mutuțu – repara ceasuri – paradoxal, casa sa mică i-au folosit-o o urmașă cu mulți copii, căsătorită cu groparul satului și nu casa de alături, ambele situate pe o coastă – ale neamurilor mai avute – cantorul satului, unul Ionașul lui Pavel; pe aceasta au distrus-o ploile.

Sau mușii – doar asta poate depășește, în trecut, epoca socialismului: Rinta, Nătucu (de la Ignat) și Manoilă, Florea, Gheorghica Savetii, care afirmase la școală că cocoșul are un picior. Sau vecinul Tima Adi Csaba – adică Crișan Adrian, plus o mătușă, Anuca, rămasă bătrână, nemăritată, își trăiau viața singuri. Poate de invidiat, poate nu. Precis erau și singuri, și modești.

Mie nu-mi plăcea această modestie, într-un fel, dar dacă mă născusem fără auz muzical, normal că nu puteam participa la nunți din plin. Cel puțin un handicapat nu-i obligat să meargă.

Din când în când, mai apărea pe stradă câte un țăran mirosind a brânză – desigur, acești oameni trăiau în universul lor. Totuși, progresul a fost mare, dar nu peste tot se putea lepăda la fel de ușor un fel de a trăi, niște obiceiuri lipite, parcă, de piele. Mai ales dorința de a acumula toate gunoaiile în jur, pe lângă casă și a nu face curat – a grebla, la propriu, totul – și a ține doar lucruri de valoare. E doar un exemplu spre perfecțiune.

*

* *

Industria a oferit cea mai puternică schimbare: fabrici, utilaje, șosele, căi ferate, mine – toate ieșite ca din pământ. Se lucra efectiv – desigur, nici nu s-ar fi putut altfel, poate față de anii 1900 sau de anii '40, '60, alte repere din trecutul industrial al țării –, totul luase o amploare nebănuită. Deoarece totul fusese judicios împărțit – atâtea firme de construcții, atâtea magazine per cartier, atâtea școli etc., sigur că avea de lucru toată lumea. Nu că n-ar fi existat chiulangii, dar, vrând-nevrând, mergeai înainte. Rezultatele s-au văzut: zeci de cartiere de locuințe, răsărite ca peste noapte. Dacă partea activă, care le-a generat – fabricile au fost distruse, locuințele au rămas totuși în picioare la suflul capitalismului barbar. Atât ar mai fi lipsit: cineva să fi decretat, peste noapte, că blocurile – un mod de a viețui în comun, care ne amintesc de comunism – trebuie distruse odată cu nebunia capriciilor individuale. Deși cei care le posedă se pot fâli și lăfăi azi în nebuniile societății libere – din fericire n-a fost să fie așa.

Deși morala oficială prevedea să nu-ți bați joc de aproapele tău – o altă fațetă a moralei creștine –, totuși românul nu era așa. Strâns cu ușa batjocurii colective, aproape te sufocai când nimereai într-o mulțime dezlănțuită – să vezi ce răi sunt oamenii. Am nimerit de două ori așa. Instinctul de a batjocori – o formă de manifestare a răului – exista în om a priori față de

alte însușiri, nobile poate.

Exista unul la Cavnic, Feri, un ungur de statură normală, rotund la față, deși nu gras, cu mustață. Când trecea colivia cu mineri, dar mai ales când aceasta se oprea, se pișa, pur și simplu, pe nivelul de jos.

Sau altul – Gyula –, care striga la cei rămași pe rampă: „Hinca, hinca, pătârășii!“. Drept era că și el își lua partea: niște țărani roșii la față, în putere, îl prindeau și-i făceau „mustăți“. Așa e românul: de două mii de ani ironic și creștin – sau invers.

Unul dintre primii colegi ai minei Cavnic – mic de statură, blond, cu părul plin de cârlionți, te-ar fi dus cu mintea la vremea lui Daniel Defoe, de o incultură crasă însă, îl chema Băbuț – era foarte serios la vârsta aceea, de 22 de ani, în timpul liber frecventa niște vecine pentru dialog - greșisem față de el cu ceva, o pâra la vreun maistru, iar supărat, îmi spusese: „Îți trag una de te împrăștii prin pireag“ (minereu, n.m.). Iată tăria de caracter a românului!

Oameni serioși, duri erau toți care depășeau planul – ajutați sau nu de puterea oficială; poli de putere existau și aici. Peste toate plana însă puterea oficială. Dualismul exista: un om serios, șef de brigadă, putea fi și ironic – nimic nu-l împiedica să se manifeste și această latură a sa și – precum mai târziu în capitalism –, nimeni nu lua nici o măsură. Parcă erau ținuiți locului. Și, totuși, azi, când eu am depășit demult vârsta lor, îmi pun întrebarea: cum a fost posibilă, la acea vârstă, seriozitatea gesturilor? Dacă privești imagini cu ei – la fel ca și cu conducătorii Germaniei naziste, ai Rusiei sovietice sau a altor țări din trecut, când oameni tineri, dar serioși, au trebuit să dea, au fost capabili de decizii majore. Privind fața lor, tinerețea lor în raport cu tine, parcă le lipsea ceva, erau „superficiali“, o „umbră“ sau, mai bine-zis, o lumină a tinereții plana peste fețele lor.

*
* *

Este foarte greu de trecut în revistă pleiada de persoane mai acătării care au lucrat în industrie și cu care am avut tangență: poate un Tima Adi Csaba – tipul perfect al muncitorului necalificat, zdrențăros, bețiv – nu va băga la cap nimic, niciodată. Poate cancanurile din jur și situația personajelor – schema lor, mai bine-zis – dintr-o instituție ar fi mai ușor de prezentat. Poate decența doamnelor de la birou, poate conștiința unor muncitori ordonați de la strung – erau și din ăștia –, poate veșnicul muncitor – meseriaș cu țigară în gură, până a sfârșit răpus de cancer, deci fără prea mari pretenții de la viață. Sau Neluțu, cel care făcea ca taragotul, zis și: Mîcioc, pe cine-i trecută casa? – un om cu adevărat fără griji. Sau cei cu chefuri-monstru în timpul liber, oricare ar fi ei, le aduc un pios omagiu.

*
* *

Țăranii aceluia regim erau și ei echilibrați. Poate credeau sincer într-un ideal. Poate că nu știau că doar trebuie să robotească și cât. Altfel, între naștere și moarte – un imens interval între Răsăritul și Apusul Soarelui lor existențial –, încercau, totuși, să-și facă un rost în lume.

Deși la unele activități, „băteau“ prețul jos (gest care ar fi fost condamnat de Lenin, care spunea: capitalismul naște ceas de ceas exploatare), ca de pildă la cărăușie sau la defrișări prin țară, unde mergeau mai ales cei din „tribul cu pălăriuțe“ – oșenii –, care încercau să strângă bani, să facă nunți onorabil,

case la copii, mai înainte la ei, desigur. Nu spun că n-au fost organizați, uneori lucrau și-n parte pământul de la C.A.P., iar dacă mai aveau și de unde procura lemne, plus alte bunuri, aveau gospodării aranjate fizic, dar, totuși, de atunci exista la român tendința de mizerie, lene, lăcomie, să nu mai spun și lașitate. Altfel nu s-ar fi putut perverti toți, în masă, după „Revoluție“.

Ca o supremă scuză pentru nereușita societate capitalistă ni se aduce ca justificare moștenirea lăsată de comunism. Plus traumele morale – în sens mai larg – făcute la început de către Marele Vecin de la Răsărit. Să nu-i credem pe niște porci și beșinoși de moși, precum Ion Rațiu, Ion Diaconescu și „disidenții“ Paul Goma, Doina Cornea, să ne amintim ce a fost țara sub celălalt capitalism și ce este acum. Celor care nu văd „calitățile“ negative ale acestui popor le-aș replica două lucruri:

1. chiar dacă ar fi așa, comunismul a trecut, după orice fel de catastrofă, să punem umărul ca să refacem țara;

și 2. dacă nu era comunismul, nu erau nici zecile și sutele de mii de apartamente – dacă nu milioane; încă ar fi fost colibe peste tot. Cei treizeci de ani de capitalism denotă asta, împreună cu un popor de nimic. Nu ne interesează pe noi ce-a fost în Olanda, Suedia etc., la noi capitalismul a eșuat din două motive: sistemul propriu-zis și poporul căruia i s-a aplicat.

Munca grea, dar vasele cu băutură de casă, cârnatul în pod, consumat când îi venea vremea, mersul la fete, relaxarea când trebuia – toate făceau parte dintr-un ritual împletit cu cel al muncii; acestea dădeau coloana existenței de zi cu zi a românului. Chiar și hainele fiind pe corp – chit că oamenii erau mai silueți – denota un apogeu și un grad de seriozitate atins de acea societate. Cuvântul era cuvânt. Azi nu mai auzi așa ceva, totul se clatină, se bââie, instabilitatea e crasă – blestemat fie capitalismul și patronii în vecii vecilor!

Vorbeam ceva de ritualuri... Fiindcă totul era de amploare și serios, se umbla cu colindul până în zori, la fel era mersul la fete, seara. Acum – nu că n-ar fi fost și aici ironii –, cei mai tari și cei mai sadici având prioritate, era un ritual corect, poate, făcea parte din existență. Viața, grijile estompau, mai târziu, tot farmecul vieții. Românul se neglija, chestiune amplificată enorm și-n capitalism: sunt însurat, pot să mă neglijez, cine să mă mai dorească? – pereche cu alte prostii: fumez, dar din ceva trebuie să mor etc.

Acum constat o revenire a clasicului doar la femei; despre bărbați, bărboși majoritatea, nu poate fi vorba. Femei cu pantaloni închiși la buric, pe corp, haine cu nasturi, încheiați toți, gesturi mai serioase parcă, deși parfumul, luxul exagerat există încă. Deh, fiecare generație progresează, dar eu, văzând modestia generațiilor trecute – haine sărăcăcioase, șterse ca și colorit, poate chiar pătate cu ulei, cu toată tinerețea celor ce le purtau, mă întreb: unde era atracția sexuală în acel caz?

*
* *

Este imposibil de spus că n-am fost îndrăgostit, deși n-am avut noroc și n-am dus problema până în capăt, măcar una din ele, adică de la început n-am făcut demersurile necesare: propuneri, strângeri de mână, insistențe; altfel, toate s-au dizolvat. Mai mult, poate n-am găsit nici persoana potrivită. Este lesne de văzut asta. Totul a căzut de la sine – nu era obligată cea căreia-i făceam propuneri să „riposteze“, deși oarecare afinitate reciprocă trebuia deci să fi existat.

Când eram îndrăgostit – în două mari cazuri, situate la interval destul de mare –, am scris. Am trăit, dincolo de emoții, o stare de vis, de beatitudine continuă și-o extraordinară

efervescentă creatoare. Măcar prin asta aş fi recunoscător zeilor, căci pe plan erotic am pierdut.

De alte ori, nimic nu s-a declanşat – din punct de vedere creativ –, pur şi simplu. Femeile sunt şi capricioase, nici nu au simţul esteticii şi nici al iubirii, în sensul de dăruire totală, adică şi ea să răspundă la „explozia” din partea opusă. Ar fi o simbioză deplină, firească. Ele iubesc de cele mai multe ori nişte escroci sau persoane urâte, fizic, pe care mie unul, pus în postura lor, nu mi-ar trebui nici să mă spele pe picioare. De multe ori se cred doar iubite, iubind sau trăind alături de nişte persoane şterse, caricaturi.

Poate cu ele am încheiat – sunt şi profitoare – printr-un ciudat reflex, eu stând – coloană existenţială, în mijloc, ele profitând de mine, atât în tinereţe – una mai în vârstă –, cât şi recent (anii 2013-2015) – una mult mai tânără, persoane fără suflet.

Unele, nişte „mute”, folosind termenul clasic al cuvântului care desemnează şi un om cu betesuguri mintale – retardat, mai bine zis –, m-au refuzat a priori, fără să stea de vorbă, să vadă ce câştigă sau ce pierde, la afacere, material şi spiritual.

Altele, puţine, s-ar fi dăruit sincer, dar poate n-am ales eu varianta, iar ocaziile se răzbună.

*

* *

Voi trece iar la ţăranii din epocile trecute, mai bine zis la români. Sistemele erau serioase, nici nu te puteai juca cu Miliţia, Securitatea. Totul colcăia de activitate. Oamenii îşi vedeau de treabă, civilizaţia atinsese un anumit nivel – calitatea, dar şi cantitatea; şi azi mă uit uimit cum au putut atunci să apară cartiere întregi, oraşe de-a dreptul – de blocuri. Mai simple la început, din ce în ce mai stilate, mai armonios

așezate față de peisajul din jur, față de ele însele, în ultima parte a comunismului. Oricum, s-au urmărit necesitățile oamenilor, era o societate care gândea cam așa: dacă-i dăm omului de toate, îi și pretindem de toate. Nu cred c-ar putea fi leneș, vagabond, criminal sau cu capricii nesăbuite. Dar în mod fatal, acestea au izbucnit la suprafață, după „Revoluție“. Chiar lenea, mizeria, lăcomia unui întreg popor, capricii neobișnuite la om, ca tatuaje pe tot corpul, păr albastru vopsit etc.

Este greu de spus unde ar fi ajuns socialismul dacă n-ar fi fost acel incident blestemat de la Timișoara, cu acel pastor îndărătnic, László Tökes. Poate s-ar fi rezolvat definitiv problema lipsei acestora, construindu-se încă câteva mii de locuințe – problema aceasta, a lipsei lor, căci e chestiunea cea mai importantă, baza existenței, într-o societate. Dacă omul are unde locui, celelalte vin de la sine sau ar trebui.

Desigur că existau și-n comunism lideri, persoane influente. Dincolo de conducerea superioară a țării, la care se făcea referire peste tot – poate mai puțină propagandă și mai multă constrângere fizică pentru oile îndărătnice n-ar fi stricat –, erau șefii locali: un director de fabrică, un secretar de partid, un lider de sindicat etc. Puterea lor era mare, desigur, dar oamenii nu mergeau la ei eclipsați de renumele lor, ci ca să primească ceva, să li se facă dreptate. Nu exista ruperea în figuri, de genul: eu sunt numărul unu, șmecher, bogat etc. Între ei și popor era o strânsă legătură. Practic, distribuiau și vegheau la asta – la menținerea judicioasă a împărțirii venitului țării. Poate că fără un astfel de inimos șef n-ar fi fost posibilă ascensiunea și menținerea în topul valorilor a culturistului N. Giurgi, animat de directorul Nicolae Dicu de la mina Cavnic sau a echipei H.C. Minaur, de alți inimoși sprijinitori ai sportului și artei, apoi, căci totul, echilibrat, a înflorit în acea societate.

Pe de altă parte, popoarele de barbari au nevoie de chingi de fier să fie ținute în frâu; s-a văzut, odată scăpați, după '89 – deși până atunci erau constrânși la lucruri bune –, ce-au realizat după aceea.

*
* *

Îmi duceam, așadar, existența în ultima parte a socialismului. O femeie pe care o iubeam – nu prea fidelă (cheltuisem o groază de bani cu ea) –, mai aveam vreo două-trei pe care le iubeam fizic, doar – toate aveau un corp de excepție –, dar la ultimele n-am pus eu suflet, păcat, m-aș fi ales, dincolo de iubirea de moment, poate și cu altceva. Dar cum arătau acestea din urmă?

Zamfira, o fostă sportivă de performanță, avea nasul drept, părul castaniu. Și-l vopsise blond și așa am știut-o majoritatea timpului. Avea un „șasiu“ atât de grozav, buci bombate, șolduri curbate în afară, picioarele puțin depărtate când mergea, încât ai fi făcut orice s-o ai, deși în acel timp dragostea nu era atât de totală ca azi, adică mai erau unele inhibiții în a aplica perversiunile sexuale unei femei și invers.

Dacă ai fi putut băga palma – din lateral – între buci fără să se vadă, sexul frumos avea o culoare maro-închis. Odată stătea lateral pe o laviță, eu i-am tras încet pantalonii. Dincolo de bucle perfecte, un sex frumos ca un vultur mi se înfățișa. Sau, altă dată, tot culcată, pe burtă, gaura din spate, între două dealuri luminoase, rotunde, la fel ca razele de soare, căci crețurile-încrețiturile orificiului porneau din interior și unul lângă altul. De altă dată, într-o poziție „capră“, în patru labe, avea un fund frumos, cât o valiză, de sex nu mai vorbesc. Păcat că – în timp – am iubit-o destul de puțin.

Semnificativ cu Zamfira este un episod: avea o colegă solidă, de 45 de ani, care, deși avea forme, era o țărancă. Aceea mă aprecia zicând: „Tu și la 50 de ani o să fii frumos!“. Copilul îi murise într-un accident în mină. Când îl văzusem mort într-o poză, semăna izbitor cu Labiș – întins pe catafalc. Știam asta, aveam o carte despre poet, scrisă de Gheorghe Tomozei. I-am adus-o, arătându-i-o și spunând – cu dorința de a nu accentua durerea: „Asemănarea e izbitoare!“. După aceea, ne-am pus la băut – era finala campionatului european – vizavi de stație, în pădure. Aveam la dispoziție o ladă de bere. Cum se întâmplă în asemenea cazuri, eram euforic – mă aștepta și o partidă de sex bună după aceea. Dar, dintr-odată, totul a scăpat de la cotele speranței și a certitudinii, mai bine-zis; nu s-a clintit nimic practic, totul era la fel ca înainte, atât doar că toate au fost sortite să-mi fie potrivnice, deoarece a venit bărbatu-său cu mașina după ea. Capricioasă, ca orice femeie, și-a luat tălpășița. „Bea – zise bătrâna – măcar cu asta să te alegi.“ Ocazia sexului – chiar în acel loc – s-a ivit mai târziu, tot într-o seară, bătrâna chiar învelindu-mă pe spate, să nu răcesc. Doamne, cât m-a iubit femeia aceea! S-a și vopsit într-o vreme roșcată, în rest, era blondă – auzise că-mi plac roșcatele, dar eu n-am mai revenit la ea.

Cealaltă frumusețe, deși rustică, era vecina Angela. Stilul „Donose“ – după clasificarea mea, adică nas cârn, deși puțin alungit, fața rotundă, ochi albaștri, păr blond spre șaten. La fel, avea un cur bombat, pielea albă, Zamfira o avea galbenă, avea niște buci la fel, ascuțite, încât dacă ai fi băgat degetul arătător drept înspre gaura anusului, nu cred că, ajungând cu vârful doar la orificiu, ar fi rămas mare lucru din el afară. Strâmtă, cafeniu-deschis la culoare, estetică, ici-colo avea câte un flocc ca niște copaci – ca orice fel de vegetație rară, bântuită și aplecată de furtuni - îndoiți puțin – era ceva splendid la privit. Sexul așijderea, căci dacă se apleca brusc, apăreau toate în evidență,

dezvăluite privirii. Curat, roșu spre roz la culoare. De câteva ori, de Ziua Castanelor și odată la despărțire, gagica a plecat dincolo, am făcut sex, apoi l-am lins. Chiar și din față, când stătea în picioare, se vedea crăpătura; asta în perioadele timpurii ale relației, mai târziu gagica „pusese” pe ea ceva, nu că n-ar fi fost atrăgătoare, dar unele forme se estompează puțin, doar din anumite poziții, mai radicale, să spun așa, ies în evidență.

Doamne, cât le-aș iubi dacă le-aș avea acum! Cât aș profita de întâlniri, contactul fizic – în primul rând –, sursă nesfârșită de plăceri, apoi și partea sentimentală. Dar atunci a dat dracul sau soarta să se interfereze pe drum altcineva, Cristina, o escroacă în toată puterea cuvântului. Deși matură, cu doi ani mai mare decât mine, cu trei copii, era o perversă. Ultimul copil îl făcuse cu Milu, un tip înalt, solid, după aceea îl știam slab, ridat, slăbise brusc, dar pulos; conform mărturiilor ei și ale lui, pe acesta nu-l putuse stăpâni, îi oferea ea bunuri.

Era perversă, curvă – avea mulți admiratori –, pe mine nesocotindu-mă, împreună cu sentimentele mele, dacă acordăm acest cuvânt sensului de om, femeie necinstită.

Frumusețea, prin escrocheria caracterului de dedesubt, înșală. Cristina era așa: o profitoare, nu avea timp niciodată, dar bani cerea cu nemiluita. Iubea ea pe alții mai sexy. Și acum pot spune că femeia-i lipsită de caracter, deoarece peste ani – printr-o ciudată simetrie –, o alta, tânără, căci Cristina era mai în vârstă decât mine, Andreea C., o frumusețe izbitoare, a procedat la fel când era vorba să înșele, a folosit toate tertipurile să ajungă la bani, dar și să-și justifice ofertele ei – dar într-un viitor îndepărtat, nu atunci. Să nu zică cineva că femeia nu-i diavol, „izvorâtă” din caracterul acestui barbar popor – până la oamenii cinstiți?! Când te gândești cum m-aș fi putut folosi de ele în sensul bun, adică să mă bucur de viață, să

le văd goale, să fac sex cu ele, statui ale iubirii – ar fi fost justificată distracția prin tot ce am oferit și eu acelor scroafe perverse.

La sex era frumoasă – era șatenă –, atât cât am apucat să-l văd, de puținele ori când a venit la mine și am făcut ceva. Când a venit într-o primăvară și era uscat, plus gaura anusului, de un maro închis, ambele parcă idealizate oarecum, la fel ca lumea ideilor, adică în reviste.

Păcat, la fel ca o alta, mult mai târziu și mai tânără, că și-a bătut atât joc de mine. Spun și eu ca și Schopenhauer: femeia nu-i om...

Capitalismul

A venit brusc Marea Rupere: îmi amintesc cât de amărât eram după câte o nereușită pe lângă C... – mereu mă amâna, aproape plezneam de furie pe atunci, dar și multă răbdare am avut să nu recurg la violență. Ce să fac? Asta a fost să fie! La muncă – deși mă obișnuisem, colegii erau și ei cum erau: batjocoritori, strigau după mine în fel și chip, din „labagiu“ nu mă scoteau, de trebuia să-i evit până și la baie – noroc că-mi găsisem un vestiar separat, căci altfel cum și-ar fi imaginat pe unul care o lua la mână cu sex mic, în stare de dormire. N-aș fi putut să le explic pentru mintea lor obtuză, care judeca instantaneu – n-ar fi avut nici o valoare acestea – păi să vedeți, la scolare, e mult mai mare și mai gros, contează cât e când e sculat și – referitor la „cadența de tragere“ – să fie doar tare. Batjocurile ar fi curs lanț, nestăvilite de nimic – așa e acest popor, de două mii de ani creștin: sadic!

Așadar, când ne era lumea mai dragă, a venit capitalismul. Venise, oficial, cu Marea Farsă din '89, căci cine mai văzuse Revoluție fără lichidarea unei clase și trecerea puterii în mâinile alteia și a bunurilor, desigur? Încă mai existau zone întregi, socialiste, nedistruse. Dar, ca un uragan care se apropie transformând și distrugând totul, nimic nu urma să mai fie ca înainte – atât doar că pe noi nu ne atinse și nici nu știam că-i posibil ca, la comanda Vestului, să se distrugă o civilizație, iar profitorii să fie o mână de oameni.

Poate că la bază – pe lângă ideologia liberală, neîngrădită

de nici o lege –, neoliberalismul a izvorât mai târziu în Vest, poate în mintea unor oameni mai luminați, oricum era în țările civilizate sau, probabil, să preîntâmpine eventualele răzmerițe sociale, de pe urma cărora ar fi avut de suferit toată societatea sau, poate, ca învățătură de minte, la ce a fost în istorie. Nu știu. Cert este că la noi sau – invers – ca o cruntă răzbunare la ce-a fost în anii '50, când burghezii au fost băgați în lagăre comuniste, s-a trecut la lovirea economiei de stat și a poporului român de către o clică de așa-ziși liberali, adepți ai capitalismului fără nici un Dumnezeu, fără nici o milă față de poporul căruia îi luau pâinea de la gură. Capitalismul e dur, într-adevăr. Poți să te scalzi în parfumuri, haine, lucruri de firmă - dacă reușești, sau să fii coborât de pe culmea aceleași bunăstări, să dai faliment. Depinde ce noroc ai, destinul – vorba grecilor – e orb. La asta se adaugă însă perfidia clasei conducătoare, care și-a luat măsuri pentru ea. Un dispreț crunt se manifestase atunci pentru omul de rând. Au existat manuale de istorie – făcute alternativ și acelea – care nu menționau răscoala de la 1907, dar o anumită prezentatoare TV – Andreea E., măritată după un bogătaș american, care avea yacht, supusă însă și ea îmbătrânirii – era considerară o zeitate locală.

În general, cu poporul de jos se putea. Tacit și implacabil, un raport de forțe pentru Veșnicie parcă și-a făcut loc prin masa societății, înaintând sigur, la fel ca un spărgător de gheață: îmbogățiri, baștani – cuvânt împrumutat de la indieni, alți țigani și puturoși veritabili, pentru a arăta pe șefii îngrășați peste noapte, și la propriu, fizic, cu un metru de burtă în față, plus jeep, Mercedes, Toyota, argintii de obicei, piscină în curte, case cu trei-patru niveluri. Mai nou, pe lângă patronii vechi, cele trei tipuri mai noi, adică tatuajii chei, cu burtă imensă în față, cei cu barbă de trei săptămâni, slabi și cu teniși în picioarele întoarse, ca de insectă, plus cei cu ochelari pe frunte,

haine clasice, care au făcut și ei un pic de sală, plus împuștile, borâtele cu buze întoarse și cercei de o palmă în urechi.

Asta se putea cu românul: jecmănirea totală, iar ei, escrocii, cei care au distrus comunismul, în primul rând, toți șefii de aprovizionare, directorii de depozite etc. erau considerați niște zei.

Eu nimerisem de la sistemul de stat – fără griji – la cel în care nu era bine: ce vorbe scoteai în fața patronului sau dacă-i călcai un fir de iarbă în grădină! La primul la care am lucrat, Augustin Ș., deși se ocupa de valută și marfă adusă ilicit, împreună cu unul Drăgan, dar nu ȋiganul Drăgan, plângeam de necaz că nu puteam, la circa 200 de euro salariul lunar, să-mi cumpăr o bicicletă din economii, dorință amânată la nesfârșit. În schimb, pe nepotul de frate, Nelu Ș., un escroc cu figură de actor, gen Gheorghe Dinică, care încerca să-și justifice poziția de privilegiat al sistemului și căruia îi făcuse soacră-sa casă, o vilă simplă, dar destul de mare, îi dăduse o mașină destul de scumpă pe vremea aceea, o Leganza.

Lucram cu tot felul de nespălați, un bătrân nebun, fără astâmpăr, Tuba U., care fura beton ziua, în amiaza mare, care avea pantofi de oraș mai vechi ca și cei de lucru sau invers, adidașii de oraș – erau undeva în spatele unei buzi, voisem să mă piș pe ei când mă atenționează despre ce-i vorba. Sau câțiva zidari, care furau pe rupte gresie din garaj dând-o peste gard – era un cartier cu blocuri vechi, plin de verdeață. Păcat că n-am intrat și eu în cârdășie cu ei.

După aceea, în sistemele de firme mai mari, dar tot obtuze, imperfecte: Isai, Danco, cu tarife de mizerie pentru unii. Luaseră o sculă de ici, una de colo, astfel încât și-au încropit afaceri. Regulile se perpetuau zeci de ani, cu bune, cu rele, cu oameni alcoolici, ascultători de șefi. Sau câteva luni la Doru M. – „Cămila“, un lungan care lucra la casa lui Bizo, porcul cu

cofetăria modernă din buricul târgului, unde orice funcționar care se respectă intră să cumpere ceva. Tot salarii de mizerie, deși am stat câțiva ani – aveam, totuși, la Danco drept de foaie de boală, concediu, atât că eu beam, fumam, n-am fructificat timpul când era, poate, mai lejer, chiar și pentru o mișcare fizică. Firma „rupându-se“ – lucrasem și la Remeș acasă, la piscină, dar nu eu –, promisem apoi o detașare la Carei, la abatorul lui Ciceo, diurnă, mâncare, vreo 4 luni – se și vedea la scule – lucruri cumpărate, de aici a trebuit să plec.

A urmat peregrinarea, nestatornicia inerentă capitalismului, o greutate pentru mine. După asta, în țară – o oază de speranță, dar parcă trebuia să te supui capriciilor lor de a nu plăti, de a te amâna etc. Parcă o forță malefică te ținea de ei să nu le poți zdrobi capul.

Dacă la primul – la Șandor Gusti – eram sărac, tocmai atunci fuseseră opriți minerii la Costești – ce putea fi mai elocvent, din păcate, atunci cu acea ultimă mineriadă se sfârșise, poate, oficial, socialismul, deși se părea că o limită distinctă n-ar fi existat niciodată. Îndrăgostit de două – Rodica și Lili –, am fost refuzat. E drept că la Lili am intervenit tardiv.

Când peregrinam – vreo doi ani –, mi-a murit mama; e dureros să fii orfan și sărac, dar asta a fost.

În țară, în prima fază, deși începeam să am bani, mi-a murit tatăl vitreg – iarăși pierdere. Apoi, într-un interludiu – la firma lui Isai, a doua oară acasă – mi-a mers prost. A trebuit să las „cele“ lumești. În rest, bani cheltuiți. Apoi, la Caparol 1 și 2, din nou se părea că se zăresc zorii unei noi vieți: sport, ordine, fără vicii, o fată blondă la orizont, tânără, frumușică; îmi făcusem chiar un univers al meu, o lume strict determinată de lumină, de pozitiv. Centrul era ea sau, mai bine-zis, eu, ea, sportul. Geografic, îmi făcusem traseu în oraș – al luminii –, cu multă verdeață și clădiri vopsite în culori deschise, care emanau pozitiv. Plus, în țară, o alcătuire a unui posibil imperiu

al viitorului – referitor la poporul român –, muzica, comportamentul, căci trăisem și-n Turda, loc al unui naționalism pe care-l vedeam strict pozitiv – socialism mai bine-zis. Dar n-a fost să fie, deși foarte tânără și de-o frumusețe răpitoare, s-a dovedit o profitoare, ca atâtea altele de-al lungul istoriei, încât exclamam: „Femeia-i dracul!“.

Prima firmă mare, la care am ajuns, după lucru ici-colo, într-o vară a fost „Caparol“. Câștigul ar fi fost, dar nu puteam să-l pun deoparte decât după o anumită perioadă – întârzierile cu plata erau din cauza unor cine știe ce afaceri ale patronilor, toți sub 30 de ani atunci, cum emfatic se exprima cel mai mic, Nicu, „Piticu“, dar tot degeaba.

În rest, perfidie câtă încap. În alte regimuri ar fi fost tortionari – cum plastic se exprima tot același Nicu, care semăna ca două picături de apă cu Mircea Lucescu junior. Nu și la caracter.

Oamenii erau din toate părțile: moldoveni repeziți, alcoolici, maramureșeni care băgau mâna în buzunarul altuia – de ce nu? – i-am dat unuia mic, brunet, 4 milioane împrumut, zicând că-i bolnavă maică-sa, el juca „păcănele“ (moarte capitalismului!). Colegul lui a mers la dormitor să restabilească ordinea și mi-a mai luat dintr-o geantă 3 milioane.

De dl. Pasăre, zis și Mister, de Salim – Țapul, de Toma S., cu figură de lăcustă, am mai pomenit în jurnalul meu. Nu voi face decât să menționez că unii erau porci în relațiile cu colegii, alții nu, dar toți țineau cu patronii – atitudine tipic românească. Sau Cornel, cel foarte decent într-o lume stricată, apoi Fantoma Fantomovici, pe numele adevărat Ciobăniță, apoi Chelea, cel care s-a-mpiedicat de-o chiuvetă, tăindu-se la picior, sub talpă de aceeași chiuvetă, făcută țăndări pe loc – asta numai un moldovean poate să reușească. Avea – acest Chelea – o nevastă blondă, înaltă, cu fund bombat, carne tare pe ea; păcat că nu i-am făcut o

propunere – numai ei sau lui în legătură cu ea. Aș fi dat vreo 5 milioane să fac sex cu ea, atât era de grozavă – purta pantoaloni cu dungi, de culoare deschisă, peste corpul de excepție. Fratele ei era unul Mitru, zis Buiac, a lucrat apoi și la Caparol 2, cu unul „Cucu“, mic de statură, chică pe spate. Îi plăcea să i se spună „Iepure“, dar, ziceam eu, cum să ți se spună „Iepure“ când, cu chica aceea, parcă ești o pasăre mare – să o iei, să o apuci cu o mână și să o pui mai încolo.

Apoi unul, țăran sadea, slab, spre blond, din Cluj. A furat o hotă, iar din momentul acela i s-a spus: Hotea Ion din Hoteni.

Sau unul Fabian – avea tot un nume din așa rar, Novian, de fapt eu îi ziceam așa după eroul unui roman unguresc, nu mai știu care, poate *Întâlnirea* lui Fábian Bálint.

Sau Butoi, nepotul mare al patronului, frate-său era mai tânăr, mai mic de statură, practicant, dar becisnic, se înhăitase la Cluj cu unul Alin, scund, puțin grasuț, cu barbă ascuțită ca la statuile descoperite la incași.

Dintre moldoveni, de remarcat era unul înalt, Cipri, zis și „Nebuna“, deși avea figură de bucureștean. Venise aici de la Caparol împreună cu „țapul“ Salim.

Cei doi Vio – unul fals, dar de treabă, celălalt adevărat, dar becisnic, amândoi cu haine, salopete albastre.

Apoi Golanu’, chel, fost pușcăriaș, cică. Îi ziceam „domnu’ Golanu’“, deh, se boierise. Avea un frate – alt „butoi“ –, pe „Petre Roman“, siluet, semăna bine cu fostul lider.

Apoi unul Sandu, serios, înalt, solid, avea circa 40 de ani, cu figură de polițist. Avea un nepot de soră aici, pe „nea Costică“, de 19 ani și jumătate, cu nas cârn, fața rotundă, simpatic. Se îngrășase după niște injecții; era printre puținii băieți din acel stil întâlniți, adică fără barbă fiind, să păstreze aspectul rotund al feței, stilul „Donose“ – în clasificarea mea –, ca o gagică; avea un fund rotund, tare, de toată frumusețea. Ar

fi trebuit să-i fac ceva propuneri.

Apoi Cosmin, un tânăr din Mediaș, cu figură de student din anii '50, care vorbea la telefon în budă, să nu aud eu, era vorba de prietenă-sa.

Am fost, totuși, fericit la firmele Caparol, mai ales tura a doua. Îmi cristalizasem o ideologie sportivă, strict ordonată, plus studiu, deși patronii n-au fost prea darnici, știam ce voiam. În țară ai și condiții, totul este – mai ales în condițiile date – să te ții de treabă și acasă să te aștepte cineva. Astfel, utopia va fi totdeauna dincolo de noi – dacă nu e o proiecție în viitor – a dorințelor actuale, imposibil de atins, măcar o strădanie spre un trai decent, aici și acum.

Acasă, iarăși mizerie, suferințe, datorii. Încet-încet, am ieșit din ele, dar poporul se îndreaptă spre viitor cu pași de melc; mai mult, totul e încremenit în neputința de a acționa, doar pe moștenirea materială a trecutului se mai sprijină țara; în rest, nimeni n-ar face nimic. Nu știi ce vor face, va fi vai de cei care vor veni după noi. Dacă nu se va schimba la caracter, acest popor va dispărea de pe pământ. Adevărul nu-i cel vehiculat azi, la 100 de ani de la Unire. Până și acei de atunci au fost mai patrioți, mai simțitori.³

N-am reușit nici cu Roxana, marea iubire, deși oricare ar fi putut să fie centrul universului meu, dar, după cât am iubit-o, m-a refuzat.

³ Vezi I. Lungu, *Viața politică în România. 1918-1944*, București, 1984.

Tipuri de patroni întâlنيți de-a lungul timpului

Primul patron întâlnit a fost Gusti Șandor, în iunie 1998. Auzisem de ei până atunci, că aveau clădiri cu multe camere – cu televizor în fiecare – sau că au afaceri proprii, cu angajați, dar nu avusesem de-a face cu ei, veni-le-ar hirul⁴ pe sărci⁵ sau vestea pe coada de la coțofană, cum o duc păsările, ca purtată de vânt.

E drept că nici cu acesta nu avusesem direct contact – își făcea o casă somptuoasă, pentru acele vremuri, pe strada Progresului și o cabană model rustic, o renovare mai bine zis, în cartierul Blidari, lângă pădure și lângă un pârau, loc pitoresc. Cărunt, la 50 de ani, uscățiv, elegant, foarte serios, de cele mai multe ori venea la costum, cu o umbrelă imensă de multe ori, semn că banii nu erau o problemă pentru el. Așa arată și azi, după 20 de ani. Avea un cumnat, Gheorghe, cam țărănos, care, în schimb, a mierlit-o.

Aveau un farmec zilele lucrate la el, pe strada aceea destul de modernă și liniștită, la doi pași de marile blocuri din centru. Dar nu el decidea în privința salariilor, ci șeful lucrării – nepotul de frate, Nelu Șandor.

Inițial, erau toți trei frații: Nelu, Ghiță – cel care semăna cu o vulpiță și care murise la 36 de ani, în timpul unui act sexual –

⁴ *Hir* – veste, înștiințare; de la maghiarul *hir* – veste, *hirdetni* – a vesti.

⁵ *Sarcă* – coțofană; de la maghiarul *szárka*.

spun gurile rele (nevasta lui Ghiță, ca într-o fantastică și perpetuă utopie, i-a luat verigheta și a pus-o pe deget lângă a ei, atât de mult l-a iubit; deși tânără, drăguță, nu s-a mai recăsătorit, nici nu s-au auzit vorbe de ea) – și Relu, cel care avea o nevastă drăguță. Al patrulea, primul cronologic – Vasile – avea firma lui. Se rupsese și de credința penticostală, devenind „iehovist“. Nelu era un îngâmfat rigid, semăna cu actorul Gheorghe Dinică – voia să pară altceva. S-a opus lui Gusti, să-mi majoreze salariul. Un împuțit, de altfel. Asociatul lui Gusti – cred că singurul –, Drăgan Doru, serios, cu barbă, tipul omului de afaceri perfect și mă-ntreb: oare unui anumit tip genetic îi este predestinat să ajungă ușor bogat, iar altul, orice ar face, nu reușește?

Nimeresc – pentru două luni – la Isai, în primăvara lui 2000. Era tot ca acum, poate mai tânăr ca aspect general, cu părul însă cărunt. Dacă-l vezi pe om treptat, nu-i sesizezi schimbările, poate doar pe cele bruște. A-l vedea rar, având o anumită imagine la despărțire, la revedere, după o bucată de timp, vezi schimbarea. Cum un clișeu, o formă s-ar suprapune pe una diferită. Diferențele – desigur – ar ieși la iveală. Avea ca asociat pe unul Dan Zaharia, de circa 33 de ani, tipul funcționarului, blond, cu nas drept, cu ochelari, părea din Vest mai degrabă, dar nu era tocmai cinstit. Ulterior s-au despărțit. Doi zugravi – unul înalt, solid – Zaharia –, altul – Mitică (nici nu se putea să-l cheme altfel, parcă era un hopa-mitică) – scund, puțin grasuț, arăta copilăros, chiar tânăr, cu breton, roșu la față la cei aproape 50 de ani; se tot mutau de la unul la altul.

Și aici – era primăvară –, zilele aveau un farmec aparte, specificul locului, lucram la Coruia; o gagică cu corp de excepție, cu pantaloni albaștri, locuia în apropiere.

De aici, peste două luni, am nimerit la Doru Michiș – „Cămila“ –, cel care lucra la Bizo, cel cu cofetăria de lux din

buricul oraşului, unde fusese restaurantul „Pietrosul“.

Capitaliştii fac doar lucruri de câştig imediat şi de lux, deci fragile, hainele, încălţămintea, maşinile lor. E destul să amintim de încălţămintea „Leonardo“. Bizo îşi făcuse o serie de case lângă râu, dincolo de Muzeul Judeţean şi cumpăraseră maşini de lux. Şeful lucrării era unul din Ferneziu, un lungan cu ochelari, cu figură de găscan, blond – Doru Michiş. Lucra împreună cu unul Dan – brunet, serios, nu chiar atât de înalt, dar care avea un păr sârmos, foarte tare, de un negru intens. Peste ani, la Oradea, am întâlnit pe unul Adi care semăna cu el. Paradoxal, cei doi se cunoşteau. Doru Michiş era şi el un hămesit. Câştiga circa 2 milioane pe zi, în comparaţie cu salariul nostru – de 60-70 lei zilnic, sumă pentru care el zicea că nici nu pornea maşina.

De aici am ajuns la firma Mynthos, unde am dat de doi patroni ideali: Danco, cel cu construcţiile, cărunt după 40 de ani, care făcuse piscina lui Şandor – de acolo îl cunoaştem; lucrase acolo cu nişte nespălaţi, plus Doru, şofer tânăr şi Gyula. Tipul funcţionarului ideal, când ridica spre tine ochii, parcă te-ntreba ceva din priviri – deşi nu era cazul –, avea o privire inteligentă. Deşi serios, avea vicii – fumatul şi se zvonea că trăieşte cu nevasta celuiilalt patron, Nelega Ambrozie. Acela avea barbă, slab, înalt – tipul artistului ideal – vorbea porcos uneori. Deşi serioşi, la ei la firmă erau ca peste tot, oameni cu datorii mari, nemeritate, băgători de seamă etc.

În rest, ce să spun? Fiecare loc – sau aproape – dintr-un oraş, dintr-o anumită zonă are farmecul lui, specificul acestui „şarm“ e în funcţie şi de anotimp, desigur. Activitatea imprimă şi ea o notă aparte. Să luăm, de exemplu, o amiază de iarnă, cu zăpada moale, apa picură din streşini. Te-ai bucura să fii la o bibliotecă, să te delectezi cu o carte bună sau chiar să o cumperi. Vezi tumultul străzii, un du-te vino necontenit, te

bucuri că faci parte din civilizație, că vezi o femeie frumoasă, elegantă. Te bucuri de binefacerile civilizației - într-un cuvânt.

Sau într-o după-masă de primăvară, doar spre asfințit să cobori în oraș. Să nu mai zic: să te întâlnești cu o femeie frumoasă, să valorifici totul etc. La fel, te-ar putea bucura aspectul străzii, unul care pulsează aici, lumina de pe stradă, tu să fii odihnit.

De asemenea, tihna, confortul, civilizația le-ai putea simți și dimineața, la un ceai fierbinte, să fii spălat, bine dispus, să citești undeva la adăpost dacă e frig sau vara, pe o bancă, când, ca o victorie a vieții, a luminii, a frumosului, primele raze de soare ajung la tine. Vara e ca un om tânăr.

Pe lângă asta, mai trebuie să ai și noroc, pensie la timp, nu după ce mori, dar poporul de rând nu înțelege un lucru, că există în orice societate profitori, deși de secole s-a pus problema, oamenii n-au realizat dezideratul acesta: toți să se bucure de lumina culturii și a civilizației aici, în această viață.

Propun o schemă de pensionare:

- bărbații – la 55 de ani, după cel puțin 15 ani de muncă foarte grea (mină, topire), 30 de muncă ușoară, 25 de muncă grea (șantier, agricultură etc.) sau la 60, cu doar 10, 15, 20 de muncă foarte grea, restul.

- femeile – la 60 de ani, hormonii lor fiind mai lenți, consumul biologic mai redus: după 20 de ani de muncă grea, 25 de muncă ușoară cel puțin, 30 – foarte ușoară.

Raportul de pensii să fie de 1 la 3.

S-ar stimula munca pentru vârstele tinere, nu vagabondajul, lenea. Am adus vorba în treacăt, foarte succint, despre acest aspect social. Va fi nevoie de chestiuni înăsprite în a acorda omului, a-i da ce merită, dar și a-i pretinde. Săli de sport, azile etc.... să primească, dar și să dea.

După perioada Mynthos am nimerit la porcul de Gîscă. Nu arăta mai mult de 48; era brunet, cu ochii verzi, la circa 1,75 m.

Și acum e aproape neschimbat, îl văd uneori prin oraș. Când aducea vorba de bani, tremura. Și când te gândești c-a făcut o pensiune de lux undeva în Parcul Mare.

Herzeg, cel cu dalele, proprietarul unui motel care și azi stă neterminat, acolo unde au fost birourile carierei (Doamne, ce vremi erau în anii '80!), plus o clădire mai mică în față, unde voia să facă – a și făcut câteva, de probă – dale. Era tipul omului înalt, deși puțin gras și cărunt, la peste 40 de ani, avea ceva copilăros în gesturi. Fetele descendente din tipii respectivi ar fi avut nasul puțin obraznic, ridicat în sus, păr blond, de o frumusețe răpitoare, din stilul „Păcală“. Chiar în zona aceea am întâlnit-o pe una Sandra, care, întâmplător, stătea acolo, adică în acea zonă, având stilul respectiv.

A urmat apoi Stan Daniel. Herzeg – voind să fac prea mult – se apropia toamna, era de Sf. Maria mică, simțeam vântul rece bătând din munți, în față era peisajul selenar al vechii cariere, poate era numai efectul psihic, la terminarea verii, dar am plecat. Patron, cu vreo 20 de angajați, Stan D. își făcea o casă cu coloane în față, deși nu prea mare, în „Livadă“. Înalt, cu păr scurt, brunet, ochii de mongol, buze subțiri, de becisnic parcă, căci chiar dacă era serios, el, împreună cu taică-său, tot m-a bușit. Mai avea slăbiciune și pentru unii puturoși – deh, așa-s relațiile împământenite într-o firmă –, gen zugravul cu care am plecat dincolo apoi, poate nu voia să vadă realitatea.

Aici l-am cunoscut direct – după trei săptămâni m-a luat, la recomandarea unui țigan, V..., farsorul, escrocul, găinarul de proporții, Minu. Avea doi frați, unul bețiv, mai țărănos, celălalt mai fin și mai domn – nea Ionică. El, escrocul, făcuse „sală“. Fiind din generația împruțitorilor de după 1 ianuarie 1968 (generație de împruți până la 31 decembrie 1980), avea, în loc de înălțime normală, încă 3-4 cm în plus, care, împreună cu masa musculară, îl făcea să nu se teamă de cei din generația

noastră, care, la 1,72 m, sunt normali ca înălțime. În rest, tot timpul amabil, părul puțin creț, dar de o ipocrizie crasă, te bușesc râzând. A trebuit să aibă unu-două incidente cu natura ca să devină mai cinstit.

În timp ce-am plecat și am revenit de la acești doi – era un făcut: reveneam de unde plecasem, căci fusesem bușit, plus că, inițial, plecasem de la „firma veche“, fostul Mythos, pe care-l „luase“ - construcțiile, adică, Mutter Dorin –, tot Donco conducea firma (se numea Dantec – de la Donco Tehnology, de parcă ar fi putut fi vorba în construcții de nu știu ce tehnologie complicată și avansată). În acest timp am întâlnit un patron pe care l-am servit o singură zi – firma Kom Construct (peste ani, aveam să întâlnesc Col MTX Construct, nici cu aceea nu am avut noroc), căci ar fi dorit să știu de toate. Făceam apartamentul unui tip din silvicultură – ce bine-i să te bucuri de civilizație, când mai simți asta, să fii tot timpul elegant, parfumat, să duci o viață ușoară, mai ales ca profitorii, cum ziceam înainte.

A urmat Caparolul: Huban Vlăduț Marian, blond, înalt, cu cap ca de șarpe, sadic – l-am descris cândva. Celălalt – fin, brunet, înalt – Bîrle Ionuț, zis „Limbă“, parcă era o domnișoară, dar de oameni a știut să profite. Al treilea – Pop Nicu – mic, tot escroc, pentru înălțimea lui. Să-l amintesc pe Tinu – de la Caparol IV (în clasificarea mea: Huban – Caparol 1, Limbă – Caparol 2, Nicu – Caparol 3, asta după ce s-au despărțit), pe care l-am cunoscut la urmă – un tartor și un escroc bătrân, care credea că lui i se cuvin toate; avea doi fii: George – fin, cu figură de tânăr american din anii '60 – și Ilie – subțire, puțin țărănos, căutător de aur în timpul liber –, care își justifica numele (n-am văzut niciodată un Ilie cu burtă).

Isai – cu moacă de Hitler – urla la muncitori, suferind cu nervii. Nu știu ce nu-i ajungea.

Blaga – înalt, șaten, cu mustață, poate nici n-aș fi suportat oamenii cu ochi albaștri, nici ca patroni – făcuse box sau volei. Nu s-a dovedit atât de serios până la urmă și veți vedea de ce.

Adi de la „Sepultura“ (erau trei – al doilea era unul Sorin, al treilea, unul Gusti, cel cu instalațiile) – cel principal –, era neschimbat din adolescență, pe vremuri făcusem „sală“ cu el, la Clubul Tineretului, era slab, purta cămașă în carouri, avea circa 1,67 m înălțime, gură ascuțită, de porc, deși părea „omineț“ (cumsecade) când îl vedeai și dădea mâna cu tine, precis avea fixitatea și apucăturile clasei lui – cea a patronilor. Al doilea – Sorin, slab, cu cap mare, tot la 48 de ani – se vedea că provine dintr-o familie modestă dacă nu părinții, o generație, cel puțin peste prima, adică bunicii ar fi fost săraci, în orice caz, un aer de sărăcie lucie parcă emana, se simțea în preajma lui. Al treilea – Gusti, blond, vreo 36 de ani, serios, avea moacă de culturist, cu geacă de piele – nu era nici el prea darnic.

Matei – mare, plin de vervă, zgârcit – nu putea să treacă, vorba lui Marx, de limitele clasei sale. În rest, cinstit, cu puținul ce ți-l oferea; fusese un „omoc“ mare, solid, cu păr negru în tinerețe, vorba țiganului V., care-i furase niște fazani, din ARO, poate doi, se temuse să ia mai mulți când venise pe deal la „Pipa“ – un alt escroc, farsor. Se ținuse numai de potlogării sau poate îi agrease pe cei care făceau asta în tinerețe. Îi ziceam „boanghina“, adică un om mare, dezordonat, un personaj negativ în orice caz. Auzisem și eu cuvântul acesta. Am lucrat însă – profitase de mine – două toamne (simetrice prin sărăcia, inechitatea lor, din punct de vedere capitalist): în 2014, când eram proaspăt venit din țară și în 2015, după ce o rupsesem cu „Sepultura“. Nu a oferit mare lucru la lucrările din fonduri europene pentru două hale. Nu știu dacă sunt gata, cert este că nici nu-i pomenesc fiului său – Marius-Boby – de cărțile scoase, m-ar fi putut ajuta el sau colegii lui din cercul

micilor oameni de afaceri în care se învârt(e)a).

Urmează patronul Vasile Ciocotișan, pe care-l numeam (nu știu de ce) „Tătaru“, deși nu era agresiv. Slăbuț, copilăros, deși avea 47 de ani, făcea „sală“ cam în aceeași vreme cu directorul de la „Sepultura“. Deși foarte zgârcit – nu-i mersese afacerea cu o pensiuine, pe bani europeni, desigur –, era un slugarnic, în sensul că dacă fiică-sa telefona că are de mers 200 m pe jos, mergea să o ia cu mașina. Până nu va încerca acest popor să iasă din tiparele prestabilite ale mizeriei și obedienței numită pupatul în fund, nu va fi nimic de el, la nivel individual, cât și național, vom linge curul la alții, gratis.

Cei doi frați de la „Zira“ – István și Robert – erau amândoi cu barbă; István, cel principal, era slăbuț, cu față prelungă, ca într-o reclamă cu mici, cred că una de la Kaufland, adică avea cam aceeași constituire genetică. Celălalt, Robert, avea față rotundă, tot timpul chel, dar cu barbă, alt tip genetic – de unde expresia (îi zisese cineva, poate, acum eu repetam, valabil și la copilul vecinei): „Robert, când dai barba jos?“. Deși le repetam de multe ori, despre corectitudine, profit cinstit, țineau tot felul de nespălați, neproductivi, deși ar fi trebuit să se gândească la asta.

Raul – patronul de la MTX Construct – un „rahat“, desigur, deși nu-l văzusem personal, știam că are vreo 45 de ani, casă pe Vrancei, în sud-estul orașului, acolo unde fusese cândva zona Combinatului. Zicea cineva că era musculos, că nu-și arăta vârsta, fibrat mai bine-zis; sponsoriza concursuri de motociclete (avea și el una performantă) și că era de treabă.

Toți sunt cumsecade, atât doar că lasă firma pe mâna a tot felul de împuțiți, incuți, copii, șefi de echipă, care, neavând o viziune realistă asupra situației, te zoresc să faci treabă „hurdu-burdu“, cum zice țăranul, care numai bine nu iese. La asta se adaugă și încrederea, și teama oarbă față de patroni.

Aici la firma Oberhauser Invest sunt trei patroni: unul aviator retras, de circa 57 de ani, cu mustață, brunet, un favorizat al soartei. Unul Cosmin, de circa 37 de ani, înalt, cu ochelari, tipul funcționarului ideal. Tatăl celui principal, deși părea om așezat – Liviu –, până la urmă, intrând în „menopauză“ (mai grav la bărbați), și nu andropauză!, începea să-și piardă răbdarea, să urle, să le tragă toate după el. Fiu-său, slab, serios, demn în mișcări, îmbrăcat clasic, parcă era un handicapat, un rahitic. Semăna ca două picături de apă cu ministrul propagandei naziste, J. Goebbels (să fie asta un avantaj?) Ajunsesse – din casă în casă vândută – tot mai bogat, până au făcut blocuri. De sponsorizare nici nu putea fi vorba.

Dar să nu uit: tot o zi am lucrat și la patronul Popa Ciprian, pe care-l chema ca pe cel menționat mai sus – un nesătul, avea circa 38 de ani. Și acela se încredea în oameni – și invers –, cei vechi, încât a trebuit să plec. Plus în bețivi, care, la un moment dat, au plecat toți, încât umbla să caute oameni prin intermediul unuia Viman, fost patron, gras, băgător de seamă acum.

Să nu-l uit și pe unul Szilágy, un porc, care avea o echipă pentru renovări, chiar școala ungurească, fostă ajutoare. Avea o artă deosebită în a promite, a minți și a-l amâna pe om.

Acești rahați – spre necinstea lor – m-au bușit în felul următor:

Nelu Șandor – primul cu care am avut de-a face, porcul –, deși îmi dădea salariu de mizerie, circa 10 euro pe zi, n-a vrut să-mi majoreze, după un an, salariul, deoarece n-am apelat direct la el, ci la unchiul său. Cerusem majorarea de la 5 lei pe oră, cum ar fi azi, la 8 lei, dar nu s-a putut, deși ținea niște zugravi cu 10 lei la oră, care mai mult o „băteau în cap“, dovadă că pe unul din ei, din prea înceată activitate, îl dăduse afară (era vorba de „Guriță“). Plus că unchiul său avea tranzacții necinstite. Paguba la el (în banii de azi) – numai câte

un milion să fi fost pe lună, până la 3 – se ridica la 18-50 milioane, plus neplata contractului (eram la negru), vreo 35 de milioane.

La Doru Michiș, două luni cu 60 lei pe zi, munca a fost grea, fără contract. La fel – vreo 5 milioane, plus încă 5 contractul.

Prima tură la Isai, tot atunci, la fel – 5 cu 5 milioane. Ajung la Mynthos. Tot timpul cât am stat acolo, în loc să am circa 70 lei pe zi, cât ar fi meritat un muncitor necalificat, iau la fel: 50 lei pe zi. Socotiți, timp de 6 ani, și vă va ieși circa 100 de milioane. Plus faptul că eu, refuzând a băga cartea de muncă în octombrie, când am băgat-o, în februarie, a ajuns prin iunie. Iarăși, deși eram din august, vreo 6 luni pierdute la contract, adică vreo 15 milioane. Bine că a putut să bage-n fund la alții, gen Ariton. Aceștia aveau dublu – cel puțin un milion pe zi –, de parcă numai ei ar fi lucrat. Plus că acolo și lucram mot-à-mot, în ceea ce privește regulamentul, activitatea fără pauze. Oare cum am putut fi atât de prost? Acumulam o oboseală imensă. Vorbeam undeva de locuri și fapte pitorești, ei bine, aici, pe un platou în centrul cartierului Firiza, unde aveam o lucrare, era, lângă asta, o gospodărie destul de simplă, de țărani. El – la circa 55-60 de ani atunci, slab, cu un singur dinte în gură, m-a chemat odată la cărat de căpițe, era dimineața, l-am refuzat. Altă dată, cu un glas obosit parcă, nevastă-sa zice: sunt niște găleți și apă prin ele, ici-colo. Eram eu ultraobosit, ce bine ar fi fost să am o singură cameră într-o casă, la etaj, curată, să mă bucur de binefacerea civilizației și să mă odihnesc. Dar n-a fost să fie așa.

Era Stan Daniel – a ținut vreo 5 luni, în cele două ture cât am fost la el. Asta a însemnat vreo 15 milioane cu totul: contractul plus, poate, vreo „ciupeală“ de la salariu.

La fel, era lui „Milu“ – plus vreo 3 milioane pe care nu mi

le-a dat odată, plus scăderea pe vreo lună, cu vreo 2 milioane: motiv că vine iarna, deși afară era ca vara, plus contractul vreo 5 milioane. La Mutter din nou - prima dată am stat 3 luni fără contract, din noiembrie – fusesem luat la 1 octombrie – până în februarie. Niște bonuri lăsate la el, de circa 1 milion, plecasem dincolo.

Să nu uit străinătatea: acei doi porci de patroni – unul mic, țigan pocăit, celălalt chel, alb, român, patriot, escrocul. Acolo am pierdut – în 6 luni – cel puțin 3000 de lire, plus contractul. Tot îi auzi pe patroni: „E greu“... moarte lor și sistemului lor, care, nereglat cum trebuie, permite matrapazlăcurile pe spinarea proștilor de rând.

La Mutter – netrebnicul –, din nou 4 luni și jumătate, fără contract, deși știa ce-am pățit dincolo: circa 10 milioane.

Apoi anul fără contract la „Caporal 3“ – 30 milioane lei.

Salariul mic de la Isai – vreo 10 milioane scăzute.

Salariul mic de la Caporal 1 – când merg înapoi la criminalul Huban, eram pe șomaj – vreo 6 milioane.

La „Limbă“ – circa 10 milioane, că n-a plătit contractul – eram pe cont propriu, de-a face „pensie de boală“, plătisem eu asigurările, mă „înghăitasem“ cu porcul de Isai – doctorul –, care a și crăpat, din nefericire pentru mulți.

La Matei, în cele două ture, consider că am fost păgubit de circa 5 milioane, plus contractul pe 4 luni, minim 10 milioane. Iată că și acesta și-a luat „porția“ de profit în acea scurtă perioadă.

După Matei a urmat rahatul de Vasile C., cel cu salariul minim pe economie, cum se întâmplă adesea la marii ghinionști – am luat doar 7,6 milioane, „minimul“, la tot felul de munci pe care le făceam; dincolo de asta, nu peste mult timp a urcat la 10 milioane. Nu c-ar fi bine în țara asta, dar prețurile n-au galopat așa repede în sus, 10 milioane de azi sunt mai

mult decât 7 de atunci; circa 2 milioane pierdere.

La Blaga n-am pierdut nimic – totul a fost OK: cartea de muncă, cât și tariful pentru România (acum 3 ani), atât doar că a plecat pe nepusă masă dincolo, închizând firma; peste câțva timp, n-a vrut să mă ducă – prejudicii, lovituri morale.

La Alba Iulia – la fel: „carte“ pe 2 luni – am stat 2 săptămâni, era tarif bun, dar nu am fost cooptat pentru tura a doua; nebuni și bârfitori cum erau, sigur că n-a ieșit lucrarea bine, dând vina pe noi, n-am isprăvit-o din două ture, la finisaje, când e la mintea cocoșului că orice tură de material în plus acoperă imperfecțiunile rămase.

La Hunedoara, la fel, fără contract, din capul locului, dar tarif scăzut cu 30%. Asta a fost și mobilul plecării mele. Dar iarăși lovitură psihică – prin această scădere a trebuit să plec. Acum iată totalul pierderilor pentru mine, personal:⁶

Nelu Ș. (20 luni): 50 milioane + 50 milioane (la stat)

Doru M. (2 luni): 5 milioane + 5 milioane (la stat)

Isai – tura 1 (2 luni): 5 milioane + 5 milioane (la stat)

Mynthos (6 luni): 100 milioane + 15 milioane (la stat)

Stan D. (5 luni): 5 milioane + 10 milioane (la stat)

Milu C. (4 luni): 5 milioane + 5 milioane (la stat)

Mutter D. (3 luni): 1 milion + 7 milioane (la stat)

Străinătate (6 luni): 3000 lire + 15 milioane/ 1500 lire (la stat)

Mutter (tura 2 – 4 luni) – 10 milioane (la stat)

Caparol 3 (1 an): 30 milioane (la stat)

Caparol 1: 6 milioane

Caparol 2 (4 luni): 10 milioane (la stat)

Matei (2 ture – 5 luni): 5 milioane + 10 milioane (la stat)

Vasile C.: 2 milioane.

⁶ La valoarea leului în martie 2018.

Dar să nu uit, înainte de a face un total, la Isai, în tura a doua, pot să zic c-am mai pierdut 5 milioane la salariu, plus pierderile psihice, prin teroarea pe care o emana.

Clasamentul:

- vechime în muncă, ani pierduți: 73 luni (6 ani și 1 lună)
- suma în bani: 3000 lire plus 183 milioane lei
- suma pierdută de stat: 1500 lire plus 157 milioane lei.
- plus suferința psihică.

Frumos le șade acestor șarlatani, acestor criminali cu piele de om să facă astfel, spre rușinea lor veșnică, să nu aibă odihnă nici în infern, căci de rai nu poate fi vorba, doar chin veșnic, desigur, dacă există astea. În ceea ce privește aici, pe pământ, i-aș pune să sape, să sape, să sape să le iasă fumurile și escrocheria din cap, să trăiască în ruine, la fel cu boschetarii și să umble iarna desculți. Să vadă ce-i la antipozii luxului și al minciunii! Moarte lor!

Ce să mai cred, ce să mai sper în această țară de rahat?! Trudesc din greu la redactarea operei, măcar asta mă mai mângâie: cum a zis cineva, un scriitor din Asia Centrală, cândva (în Abai – autor: I. Auezov): cine știe în ce grădină a viitorului vor înflori ideile mele; aș fi fericit să știu că, peste decenii, cineva, citindu-mi scrierile, îmi va da dreptate, ba chiar mai mult: va analiza obiectiv epoca de azi, ba chiar va purcede la alcătuirea unei formațiuni politice care să-i zdrobească pe patroni. Zic asta deoarece îi urăsc atroce: dacă, din 30 cu care am avut de-a face, la fel ca în Biblie, când cu Sodoma și Gomora, să se fi găsit măcar zece curați în fața Domului, s-ar fi salvat cetatea, la fel și eu: dacă trei ar fi fost corecți, aș fi zis că cei 27, deși în număr mare, ar fi fost cei răi din societate, la un procent mai mare de oameni, pe care, întâmplător, i-am nimerit eu, adică am nimerit – deși minoritar – doar răul dintr-un

sistem. Dacă vor mai fi, în aspectul de azi, căci azi nu se poate asta, toată lumea ține cu ei, cu proprietatea privată, deși e o iluzie – oricum nu se pot îmbogăți toți. Mai e la mijloc și mizeria fizică și morală a românului, lașitatea, lenea – ce-am fost în istorie iese în mod pregnant în evidență. Nu ne mai trebuie carte de vizită.

Intellectualii țin iarăși cu puterea; viitorul însă va stabili dimensiunea dezastrului, poate va fi o optică a timpurilor ce vor veni și a oamenilor de atunci. Poate. Până atunci, eu doresc poporului tot binele din lume, dar va trebui să se schimbe: să fie harnic, echilibrat, cinstit. Atunci, nu mai departe, respectând doar cele zece porunci, va fi cu adevărat creștin și-n rândul lumii. Până atunci, bisericile numeroase, palatele celor bogați, propaganda n-au nici un rost. În fața lui Dumnezeu, dacă acesta există, nu vor putea justifica nimic.

Închei acest roman cu speranța că așa va fi...

Doru I. Pop, 29 septembrie 2018,
Ferneziu, Baia Mare

Cuprins

Prefață.....	5
1. Perioada postrevoluționară. Considerațiuni. Despre mine...	6
2. Starea economică și politică postrevoluționară.....	34
3. Starea mea profesională.....	43
4. Sistemul privat.....	47
5. Epoca Mynthos.....	51
6. Trecutul.....	62
7. Capitalismul.....	81
8. Tipuri de patroni întâlniți de-a lungul timpului.....	88